

Krajevne novice

Glasiło občine Šmartno pri Litiji

September 2021

Letnik 6, številka 6

SLAVKO GRUM

1901-1949

DRAMATIK

ZDRAVNIK

Iz tokratne vsebine:

Pogovor z gospodom Jožetom Dervnovškom

stran 3-5

Ob začetku novega šolskega leta

stran 8

Slovesno odkritje kipa Slavka Gruma

stran 12

V Šmartnem se bo ponovno igrala prva liga

stran 22

ISSN 2463-8579

V novo šolsko leto

Občina Šmartno pri Litiji

Tomazinova ulica 2, 1275 Šmartno pri Litiji
Elektronski naslov: info@smartno-litija.si
Telefon: 01 896 27 70
Faks: 059 097 480

Uradne ure

Ponedeljek: 8.00–12.00 in 13.00–15.00
Sreda: 8.00–12.00 in 13.00–17.00
Petek: 8.00–13.00

Uradne ure župana so po dogovoru, zaželeno je predhodna najava na telefonsko številko 01 896 27 70.

Glasilo občine Šmartno pri Litiji Krajevne novice

Prispevke in oglase za naslednjo številko Krajevnih novic, ki bo izšla oktobra 2021, pričakujemo najkasneje do torka, 28. 9. 2021, na elektronski naslov uredništva: krajevenovice@bogensperk.si. Članke, prejete po tem datumu, bomo objavili v okviru možnosti. Avtorje prispevkov in naročnike oglasov naprošamo, naj pri svojem pisanju in oblikovanju upoštevajo navodila, ki so objavljena na spletni strani Občine Šmartno pri Litiji.

Izdajatelj:

Javni zavod Bogenšperk

Odgovorni urednik:

dr. Jernej Kotar

Uredniški odbor:

Katarina Kragelj, Domen Merzel, Matjaž Hostnik, Manca Vidic in Uroš Pušnik

Jezikovni pregled:

Janoš Železnik

Naslovna fotografija:

Kip Slavka Gruma na Staretovem trgu

Foto:

Marta Kotar

Prelom in priprava za tisk:

Biroservis – Mlakar Gorazd s. p.,
Ustje 7, 1275 Šmartno pri Litiji

<https://obcina.smartno.si/mediji/krajevne-novice/>

Glasilo izhaja v nakladi
1800 izvodov in je brezplačno.

ISSN 2463-8579

V zadnjih tednih smo skrbno spremljali poročila glede novih okužb. Mislim, da si vsi želimo, da bi se vrnilo življenje, ki smo ga včasih imeli za nekaj samoumevnega. Naša skrb je v teh zadnjih avgustovskih dneh namenjena predvsem našim najmlajšim. Želimo jim vrnitev v vrtce in šole brez pouka na daljavo.

Ko pišem tale uvodnik, so otroci in učenci že v zadnjih pripravah na vstop v vrtce in šole, seveda pod določenimi pogoji, a vendar, vrnili se bodo k svojim vzgojiteljicam in učiteljem, k prijateljčkom in sošolcem. Samo upamo lahko, da bo to trajalo celo šolsko leto. In jaz tiho upam na opravljanje mojega prostovoljnega dela v domačem šmarskem vrtcu, in če me bodo povabili tudi v šoli, takole, pred prazniki ali ob posebnih dnevih. Pogrešam tudi druženja babic in dedkov, ogle-

de nastopov mojih vnukov v vrtcu in šoli. Predšolsko skupino v vrtcu sem v lanskem šolskem letu obiskala samo dvakrat, na začetku in na koncu šolskega leta. No, naučili smo se prvih besed v angleščini in upam, da bodo pogumno pokazali, kaj znajo. Letošnjo generacijo prvošolčkov bom na novo pot pospremila s prav posebno dobro in lepo mislijo. Med njimi je tudi eden od mojih vnukov, ki komaj čaka šolo. Želim mu, da bi vedno tako rad obiskoval šolo. Ena od vnukinj pa bo osnovno šolo obiskovala zadnje leto. In potem jih je še nekaj vmes in naša najmlajša, ki bo še edina hodila v vrtec. Za vsakega otroka je pomembno, kako se bo počutil v svoji sredini, kakšne izkušnje bo ponesel s seboj v življenje, zato je prav, da se vsak od nas po svojih močeh potruji, da jim bo pot v samostojno življenje kar se da lahka, lepa in nepozabna.

Vsem malčkom, učencem, staršem, vzgojiteljem, učiteljem, ostalim delavcem v vrtcu in šoli v novem šolskem letu želim veliko zdravja, poguma, vedrine in optimizma.

Katarina Kragelj

RZS **ROKOMETNO DRUŠTVO ŠMARTNO 1999** **NLB Liga**

Vse fante od 1. do 9. razreda OŠ in dekleta od 1. do 5. razreda OŠ, ki jih zanima ROKOMET, VABIMO, da se vpišejo v ROKOMETNO ŠOLO. Vpišete se se lahko preko elektronske pošte info@rdsmartno.si ali pa se oglasite na eden izmed treningov mlajših selekcij RD HERZ ŠMARTNO v Dvorani Pungrt.

Za več informacij nas lahko pokličete na mobilne številke:

- splošne informacije: 031-627-189 Aleš Hauptman
- starejši dečki (2007/08): 041-635-201 Robert Šafarič
- mlajši dečki (2009): 040-557-255 Jani Peterlin
- mlajši dečki (2010): 031-206-078 Andraž Justin
- mlajši dečki (2011): 031-799-311 Grega Močnik
- mini rokomet (2012/13): 040-820-974 Tanja Oder
- osnovna selekcija (2014 in ml.): 031-359-836 Aleš Šmejč

spletna stran: www.rdherzsmartno.si
facebook stran: www.facebook.com/Rokomet.smartno

OP GOLA DO GOLA ROKOMETNA ŠOLA

2021/22 PRVA LIGA

HERZ **KOPIT** **TRIGORAD**
KOVINA UNITAS

Obvestilo

Občankam in občanom občine Šmartno pri Litiji so vsak torek od 8.00 do 10.00 odprta vrata direktorja občinske uprave za obravnavo aktualne problematike občinske narave. Obvezna je predhodna najava preko elektronske pošte rajko.grimsic@smartno-litija.si oziroma preko telefona 01 896 28 00.

Po izvedeni najavi vam bosta potrjena ura in datum sestanka.

Rajko Grimsič, direktor občinske uprave

Jože Dernovšek: gospodarstvenik in politik

Avtor članka: dr. Jernej Kotar

Po kratkem poletnem premoru je izšla nova številka Krajevnih novic, že šesta letos. Kot je v navadi, smo se v uredništvu tudi tokrat potrudili in poiskali nadvse zanimivega sogovornika. Našemu povabilu se je namreč prijazno odzval gospod Jože Dernovšek. Zlasti starejši občani ga zelo dobro poznajo, saj je bil v svoji izjemno bogati karieri med drugim župan tedaj še skupne Občine Litija, mladi pa še danes uživajo sadove njegovih dosežkov.

Gospod Dernovšek, dovolite mi, da se vam zahvalim za sodelovanje pri tokratnem intervjuju. Ob prebiranju vašega življenjepisa človek ostane skoraj brez besed. Dejavnost ste bili namreč na številnih področjih, zlasti na gospodarskem, političnem, družbenem in športnem. Sledi vaših prizadevanj in truda so vidni na vsakem koraku nekdanje skupne občine, tudi v šmarski. Za začetek bi vas prosil, če lahko našim bralkam in bral-

Jože Dernovšek

cem poveste, od kod prihajate in kako ste povezani z našimi kraji.

Rojen sem bil na Spodnjem Logu v delavski družini. Pri dveh letih sem zaradi nesreče izgubil mamo, po njeni smrti pa sem bil nekaj časa v rejniški družini v Moravčah pri Gabrovki. Po nekaj letih me je oče vzal k sebi in odtlej sem živel pri njem. Že od otroštva sem tako tesno povezan s kraji dveh občin – litijske in šmarske.

Vaše otroštvo je bilo polno preizkušenj, saj ste odraščali v času druge svetovne vojne. Kako je ta čas vplival na vas in vašo osebnost?

Ob izbruhu vojne mi je bilo komaj pet let, takrat pa sem že živel pri očetu. Dobro se spominjam uniform vojakov, tako partizanov kot tudi domobrancev in Nemcev. Prisiljen sem bil hoditi v nemško šolo, kjer so nas najprej učili besede. Za vajo smo morali pripraviti besede, ki so se začele na določeno črko. Zatem smo se morali te besede tudi naučiti na pamet. Na ta čas me spominja zanimiva anekdota. Nemška učiteljica nam je zabičala, da moramo nemške vojake pozdravljati s »Heil Hitler!« (»Živel Hitler!«), jaz pa sem nekega dne srečal stražarja železniške proge in ga zamenjal za vojaka. Ob tem sem se tako zmedel, da sem ga pozdravil s »Heil Hund!«, torej »Živel pes!«. Seveda me je udaril in oštel ter mi dejal »Du Banditenkind!«, torej »Ti banditski otrok!«.

Kot sem omenil že v uvodu, ste bili dejavni na številnih področjih in ste si ves čas prizadevali za napredek naših krajev. Kot diplomirani ekonomist ste se veliko posvečali gospodarskemu razvoju. Kako se spominjate teh začetkov in kateri so vaši največji dosežki na tem področju?

Že od nekdanj sem imel veselje povezovali se z ljudmi in na terenu ugotavljati, kako živijo ljudje v naših krajih ter kakšne so njihove želje in potrebe. Tudi kot poslanec sem vedno opazoval stanje komunalne infrastrukture in kako je razporejena po krajih. Hitro sem opazil, da imajo nekateri kraji boljše, drugi pa veliko slabšo infrastrukturo. Kot župan sem se trudil imeti do vseh enak odnos in sem skrbel za sorazmeren razvoj vseh koncev naše občine.

Od vsega se mi je zdelo najpomembnejše, da imajo ljudje delovno mesto čim

bližje domu. Zato sem razvil idejo, da smo v nekaterih krajih ustanovili manjše obrate večjih podjetij, kot na primer na Vačah, Savi, Polšniku, Dolah in v Jevnici. V njih so našle službo predvsem ženske, ki so tako dobile delo blizu doma in svoj zaslužek, ostalo jim je tudi več časa za družino. Za uresničitev tega sem dobro izkoristil svoje povezave, ki sem jih imel kot poslanec. Ti obrati so zaposlovali veliko ljudi, zanimivo pa je, da nobeden od njih do danes ni povsem zamrl; neke se nadaljujejo stare dejavnosti, druge se razvijajo nove. Podpiral sem seveda tudi naša domača, že uveljavljena podjetja in jim pomagal pri njihovem razvoju.

V občini smo ustanovili sklad za gospodarski razvoj, enega redkih, če ne celo edinega te vrste v Sloveniji. Bil je aktivno vključen v razvoj zlasti manjših podjetij, saj jim je nudil ugodne kredite po banknih pogojih in jim tako odločilno pripomogel k napredku. Vanj so vplačevali gospodarski subjekti, del pa je prispevala tudi občina. Menim, da je bil zelo dobra zamisel, saj je mnogim podjetjem omogočal vlaganje in premostitev težav. Sklad je obstajal do osamosvojitve in prepričan sem, da je izpolnil svoje poslanstvo.

Pomembno vlogo ste imeli pri vzpostavljanju Kovine, ki je danes edino izmed starih večjih podjetij, ki je preživelo turbulentno obdobje devetdesetih let in zadnje svetovne finančne krize. Kje se je porodila zamisel o razvojnih usmeritvah podjetja?

Na začetku se je obrat imenoval Krajevna kovačnica Šmartno. Deloval je v zasebni hiši, nato pa se je Franc Železnik dogovoril s Cerkvijo za najem prostorov, v katerih je ostal vrsto let. Večkrat sem ga obiskal kot poslanec in prišla sva do sklepa, da Kovina nujno potrebuje nove in sodobne prostore. Predlagal sem, da bi jih zgradili poleg nekdanje mizarske delavnice Izgorškovič. Pobuda je bila sprejeta in tako je občina naredila projekte. Po koncu mandata sem prejel anonimko, da smo s tem projektom zapravljali denar, na njem pa naj bi se samo nabiral prah. Razvoj je tekel naprej in ob 35-letnici Kovine leta 1986 sem imel nagovor v novih prostorih tovarne. Ob tej priložnosti so mi izročili tudi priznanje. Danes lahko vidimo, kako je podjetje napredovalo, tako da je bila naša odločitev povsem pravilna.

Za seboj imate izjemno pestro poklicno pot, s katero se lahko pohvali le malokdo. Zaposleni ste bili v veliko podjetjih, povsod ste opravljali pomembne naloge. Ali lahko našim bralkam in bralcem na kratko opišete svojo kariero?

Svojo poklicno pot delim na tri obdobja, dolga približno osem let: poslanec, župan in delo v koprskem Istrabenzu. Poleg tega sem delal v Zavodu za izgradnjo Ljubljane, kjer sem bil vodja projektov. V Istrabenzu sem bil pomočnik direktorja za razvoj mreže v Sloveniji. Moja prva služba je bila Triglavski dom na Kredarici, kjer sem bil pomočnik oskrbnika in sem skrbel za recepcijo in nabavo materiala, obiskoval sem tudi vremensko postajo. Posebej pomembna je bila funkcija poslanca. Pri njej gre za povezavo z mnogimi ljudmi, ki so imeli možnost sodelovati in pomagati pri razvoju območij, od koder je človek izhajal. Aktivno sem sodeloval pri gradnji mostu in nadvoza v Litiji. Oba projekta sta bila res nujna, zato smo pri pristojnih ljudeh ves čas pritiskali za njuno uresničitve. Biti poslanec je izjemen kapital, če se človek zna povezati in vidi prave prioritete.

Morda najtrajnejše sledi ste pustili kot župan Občine Litija, ki ste jo vodili v letih 1974–1982. S spretnim vodenjem ste skrbeli za posodabljanje javne infrastrukture. Nam lahko poveste, kateri dosežki so za vas osebno najpomembnejši?

Kot največji dosežek smatram to, da smo ljudem našega območja omogočili lepše življenje z izgradnjo boljše javne infrastrukture. Le dobra volja v politiki ni do-

volj, treba je tudi znati uresničiti obljube. Pri tem so mi bili v veliko pomoč krajevni sodelavci, ki so znali poiskati glavne naloge, ki jih je bilo treba rešiti. Omenil bi tudi izgradnjo zdravstvenega doma. Brez težav seveda ni šlo, saj je bilo več možnih lokacij. Želeli smo namreč povezati Litijo in Šmartno, zato smo se odločili za sedanjo lokacijo ter kmalu zatem zgradili pločnik, uredili veliko parkirišče in uvedli avtobus. Zgradili smo tudi javno poslovno stavbo, v kateri je danes sedež Občine Litija. Denarja zanjo ni bilo na kupu, ampak sem bil prepričan, da ga bomo našli in izvedli projekt. Pred mojim prihodom smo imeli samo eno banko, potem pa sem poskrbel, da je poslovalnico kljub nasprotovanju odprla še Beogradska banka. Ta banka in Zavarovalnica Triglav sta prispevali znatna sredstva za financiranje te gradnje. Tako smo omogočili tudi prostore litijski knjižnici. Pomembni so bili tudi prizidek k Domu Tisje, gradnja novih šol in vrtcev, skratka projektov nam nikoli ni manjkalo. Pri financiranju javne infrastrukture smo imeli samoprispevke, s katerimi smo reševali finančne zagate. Ljudi smo s knjižicami obveščali, kaj je bilo postorjenega in kaj bomo delali v prihodnje. O samoprispevkih smo imeli več referendumov in vsi so bili uspešni. Delo je moralo biti kvalitetno opravljeno in projekti uspešno izvedeni. Leta 1974 je nova ustava utemeljila delegatski sistem, ki je bil po mojem mnenju zaviralni dejavnik pri sprejemanju odločitev.

Človek si vedno zastavlja veliko ciljev in vse je zelo težko doseči. Ali ste si kot župan ali funkcionar želeli uresničiti še kakšen načrt, a vam to ni uspelo?

Človek si vedno zastavi več ciljev, vendar pogosto zmanjka časa, ljudje pa nato postavijo stvari na glavo. Grenko je spoznanje, da nekateri ljudje ne vidijo daljnosežnih posledic odločitev, izsiljenih tudi od zgoraj. Zamisel je bila, da se pod Ježo v Litiji koncipira pravi center, v katerem bi bili srednja šola, športna dvorana, kulturna dvorana, bazen in še kaj. Dobili smo že idejno zasnovo kompleksa, vendar je po koncu mojega mandata prevladalo mnenje, da je treba spremeniti zemljišče iz stavbnega v kmetijsko, in tako se je projekt ustavil in zamrl. Pozneje smo dobili gimnazijo, za katero je živel takratni župan Mirko Kaplja, ki je na neprimerni lokaciji. Tudi športna dvorana v Litiji ima premalo življenjskega prostora, saj je lokacijsko zelo utesnjena.

Danes živimo v drugačnem družbeno-političnem sistemu kot pred petdesetimi leti. Ali menite, da je bilo včasih lažje voditi občino kot danes? Kaj je bil za vas največji izziv?

V obeh sistemih se srečujemo s problemi in potrebami ljudi, ki ne gledajo na barvo politike, ampak jih zanima samo, kako

bodo pristojni reševali njihove težave. Občina kot takšna je zelo zakomplicirana struktura, prepredena z interesi, veliko je tudi nasprotovanja. Če občina deluje z večinsko koalicijo, naredi več, kot če se deli po političnih linijah. V prejšnjem sistemu tudi ni šlo gladko. Pri delu sem uvedel projektni sistem, torej izbirali smo projekte, ki so nas vse povezali. Ta sistem bi se lahko uveljavil tudi danes in bi pomagal pri premagovanju ovir, tudi medstrankarskih. Projektno vodenje je za moje pojme dober način za uspešno reševanje problemov. Delo nas povezuje bolj kot politika in smisel tega je, da imamo cilje, skupaj pa bomo našli pot.

Zelo zgodaj ste prepoznali potencial, ki ga je nudil grad Bogenšperk, ki je bil ob nastopu vašega županskega mandata v zelo slabem stanju, ob koncu pa je bil že odprt za javnost in se je hitro spremenil v enega najbolj znanih turističnih biserov osrednje Slovenije. Kaj je vam osebno pomenil Valvasorjev Bogenšperk in ali je po vašem mnenju obnova upravičila pričakovanja?

V propadajočem gradu smo prepoznali velik turistični potencial, zato smo se povezali s spomeniškovarstveno službo ter poskrbeli za njegovo obnovo in ohranitev Valvasorjeve dediščine, ki je bila za nas velikega pomena. Pričakovanja so se izkazala za upravičena, tudi še danes, ko za grad skrbi Občina Šmartno pri Litiji. Današnja nova usmeritev za njegov razvoj se mi zdi simpatična in jo podpiram. Pri prenovi je sodelovalo Gostinsko podjetje Litija, ki je poskrbelo za prvi gostinski obrat v gradu. IBT Trbovlje je pripravil koncept turistične destinacije in je okolico zasnoval kot pravo malo turistično vas. Odbor za obnovo gradu mi je po koncu mandata podelil priznanje. Pri obnovi je bil denar vedno problem, ampak so nam pri tem pomagali številni sponzorji. Skrbeti smo morali predvsem za denar in varovanje dediščine, spomeniškovarstveni urad pa je bil pravi zaveznik naših prizadevanj.

Ne le Bogenšperk, plod vaših prizadevanj je tudi GEOSS. Kako se spominjate začetkov snovanja geometričnega središča Slovenije?

Na nižji gimnaziji v Litiji sem od učitelja Jožeta Zupančiča slišal, da je v bližini Litije središče Slovenije. V drugi polovici mojega mandata smo delali revizijo plana občine in tedaj sem podal pobudo, da bi geodetski zavod sodeloval pri tem. Določil je strokovnjaka, ki je po matematični metodi določil središčno točko in jo kasneje tudi digitalno potrdil. Vzpostaviti smo želeli povezovalno točko slovenskega prostora. Po izgubi Gospe Svete smo Geoss proglasili za sveti kraj slovenstva. Ideja je bila povezovati Slovence v homogeno celoto brez ozira na prepričanja in nazore. Uresničili smo mnogo prireditev, kot so

praznik slovenske zastave, dan veteranov itd. Izjemen dogodek je bil 13. 6. 2021, ko je Društvo Geoss podelilo domicil Slovenskemu oktetu. Pred osamosvojitvijo, 14. 9. 1989, smo imeli tu politični dogodek, na katerem smo odkrili ploščo Živimo in gospodarimo na svoji zemlji in tako na nek način proglasili suverenost. Slavnostni govornik je bil Miran Potrč, od tu pa je šel naravnost v Beograd branit amandmaje, ki so utirali pot proti samostojnosti. Rado se pozablja, da je bila naša pot v samostojno državo utemeljena že z ustavo iz leta 1974, ki je dopuščala pravico do samoodločbe. Zakon iz leta 2003, ki ga je predlagal takratni poslanec Franci Rokavec, je določil poslanstvo Geossa.

Z leti ste si nabrali mnogo neprecenljivih izkušenj, krasi vas tudi prodoren pogled na trenutno dogajanje. Kako bi ocenili stanje v občinah Šmartno pri Litiji in Litija, naslednicah nekdanje skupne občine?

Zame je bistveno, da ljudje sodelujejo, zato me zelo veseli, da smo ohranili skupne ustanove in društva. Povezava preko društvenega sodelovanja je temelj uspeš-

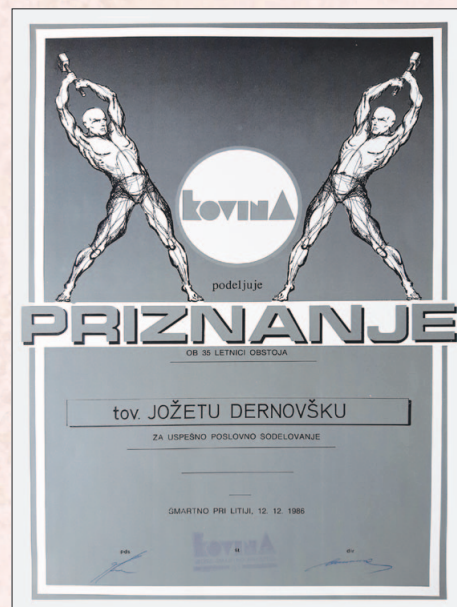
nega sodelovanja. Sodim, da je stanje v obeh občinah ob danih pogojih dobro. Bilo bi primerno, ko gre za skupne naloge, da bi bilo še več sodelovanja.

Dokler so vam moči dopuščale, ste se veliko ukvarjali tudi s športom. Nam lahko poveste v katerih društvih ste bili dejavni?

Vedno sem rad tekkel in kolesaril, premagal sem maraton Franja in triatlon Kamnik. Aktiven sem v PD Litija, ustanovil sem društvo Rekreativci 77, ki obstaja še danes. Opravljam tudi nekaj funkcij. Nogomet sem spoznal pri Olimpiji, v kateri sem kot podpredsednik kluba prepotoval celo Jugoslavijo in pri tem nikoli nisem občutil nacionalističnih vrenj.

Veliko ste potovali tudi po tujini. Nam lahko zaupate, kateri je vaš najljubši kotiček našega planeta?

Povsod je lepo, ampak najljubši kotiček sta mi naši dve občini. Od potovanja se mi je v spomin najbolj vtisnila Skandinavija, veliko smo potovali tudi z Rekreativci. Bili smo v Rimu, Liverpoolu, Parizu, Zagrebu, Dubrovniku ... Lepo je bilo tudi na Bavar-

skem in v Ženevi. Z društvom izgnancev smo obiskali kraje žalega spomina.

Gospod Dernovšek, za nama je zelo prijeten klepet. Še enkrat hvala za vaš prijazen odziv. V imenu uredništva vam želim vse dobro.

2. FESTIVAL MEDGENERACIJSKEGA POVEZOVANJA V OBČINI LITIJA

“OD MLADOSTI
DO MODROSTI
STOPAMO SKUPAJ”

Skrb, pozornost, druženje, ustvarjanje in medgeneracijsko povezovanje nas bogati ter nam dviga kvaliteto življenja – prepričajte se in nas obiščite!

16. - 18. 9. 2021

**16. 9. 2021
ČETRTEK**

Dopoldan
ob 9. uri
SPREHOD ZA SPOMIN od Doma Tisje – enota Litija
do restavracije Mona Lisa

Popoldan
ob 17.30 uri
REVIJA PEVSKIH ZBOROV IN SKUPIN
I. del v osnovni šoli Litija, rezervna lokacija ploščad
pred cerkvijo sv. Nikolaja v Litiji

**17. 9. 2021
PETEK**

Dopoldan
od 9. - 13. ure
USTVARJALNE DELAVNICE ZA VSE GENERACIJE
8 različnih delavnic v mestu Litija

Popoldan
ob 17.30 uri
REVIJA PEVSKIH ZBOROV IN SKUPIN
II. del v osnovni šoli Litija, rezervna lokacija je
ploščad pred cerkvijo sv. Nikolaja v Litiji

**18. 9. 2021
SOBOTA**

Dopoldan
od 9. - 13. ure
PLESNO DRUŽENJE
PROMENADNI KONCERT
GLASBENO ZABAVNO DRUŽENJE
na ploščadi pred cerkvijo sv. Nikolaja

Popoldan
od 16. - 19.30 ure
PRIKAZ MEDGENERACIJSKEGA
SODELOVANJA IN USTVARJANJA na
20 stojnicah na Valvasorjevem trgu

ob 17.30 uri
**ZAKLJUČNA PRIREDITEV
2. FESTIVALA**

kulturno zabavni program, poletavci in ulično
gledališka predstava Oslovska sodba v Višnji
Gori pred blagovnico Centromerkur v Litiji

Novice iz Osnovne šole Šmartno

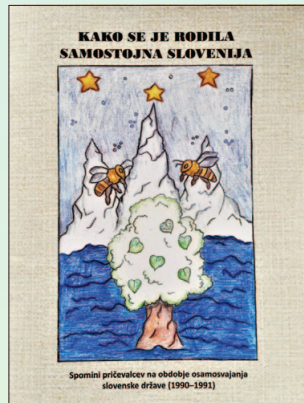

KAKO SE JE RODILA SAMOSTOJNA SLOVENIJA

Izobraževalne ustanove imajo pomembno nalogo vzgajati mlade generacije v domoljubju, ohranjanju dediščine in spoštovanju pomembnih dogodkov iz naše zgodovine. Obdobje osamosvajanja je bil čas velikih pričakovanj, smelih dejanj in drznih odločitev. Bil je tudi čas strahu pred neznanim in čas izjemne enotnosti in poguma. Osamosvojitvena vojna in oblikovanje lastne države imata poseben pomen za slovenski narod, zato smo se na šoli odločili, da zgodovinska dejstva, osebne spomine in domoljubno razpoloženje časa pred 30 leti prenesemo na sedanje generacije učencev naše šole. Učenci predmetne stopnje šmarske šole so pod mentorstvom Sonje Marin in Danice Sedevčič že v lanskem šolskem letu začeli zbirati in zapisovati spomine svojcev, ki so bili priče osamosvojitvenim dogodkom. Kljub neugodnim okoliščinam zaradi epidemije koronavirusa je 48 učencev zbralo 53 pričevanj takratnih vojakov in civilnega prebivalstva. Nastala je zbirka zapisov, ki smo jo uredili v knjižico z naslovom KAKO SE JE RODILA SAMOSTOJNA SLOVENIJA in tako ohranili spomine na prelomne dogodke izpred 30 let. Z likovnimi prilepki so brošuro obogatili učenci pod mentorstvom Brigite Lindič.

Letošnja prireditev ob zaključku šolskega leta je bila prav zaradi okrogle obletnice domoljubno obarvana. Pripovedovalci, ki so prispevali spomine, in učenci, ki so jih zapisali, so dobili knjižico v dar, vsi, ki bi jo želeli prebrati, pa si jo lahko izposodijo v šolski ali krajevni knjižnici.

Za pokušino prilagamo dva od objavljenih spominov, prispevala sta ju nekdanji učenec in nekdanja učenka naše šole. Prvi je v času osamosvajanja služil vojaški rok, druga pa je bila še osnovnošolka.

Ko se je začela vojna, sem bil na služenju vojaškega roka v kasarni v Slovenski Bistrici. Seveda nismo dobili informacije, da gre za vojno s Slovenijo. Zlagali so se nam, da moramo braniti mejo z Avstrijo. Ko smo prišli ven, smo zagledali okoli kasarne polno tovornjakov in vlak. Ukazali so nam, naj prodremo skozi s topovi. Želeli so, da se borimo proti Sloveniji. Ko so ugotovili, da tega nočemo, so zajeli vse nas, Slovence, nam vzeli vso opremo in orožje in nas odpeljali v sobe, kjer so nas zvezali. Vsako noč so se menjali na straži. Ko se je izvedelo, kaj se dogaja, so novinarji hoteli to posneti. Poveljniki so se odločili, da nas prestavijo na rob kasarne, kjer je bilo manj varovanja. V sobi smo bili jaz in še dva Slovenca, varoval pa nas je samo en stražar. Zmenili smo se, da ob prvi priložnosti pobegnemo. Okoli kasarne so ves čas krožili slovenski tovornjaki in nas pozivali, naj pobegnemo. Počakali smo na noč, onesposobili stražarja, in ker je bila ograja pet metrov od vrat naše sobe, smo jo preplezali in zbežali med hiše. Kmalu je mimo pripeljal slovenski tovornjak, voznik nas je vpisal, da smo pobegnili, in odpeljal domov. (Anton Kogovšek, Šmartno)

Spomnim se prvega dne počitnic. Za zajtrk sem si zaželela »jajčka na atijev način«. Ker pa jajc ni bilo doma, mi je oče rekel, naj grem ponje k babici v Lupinico. Ko sem kolesarila mimo kapelice v Kostrevnici, sem bila presenečena nad številom vojakov okoli gasilskega doma. Med nadaljevanjem poti pa sem srečevala vse več vojakov. Od presenečenja sem sestopila s kolesa in nadaljevala pot peš. Ko sem prispela do babice, me je ta začela presenečena in objokana spraševati, zakaj sem prišla, če pa je vojna. No, jajca za zajtrk pa sem vseeno dobila. Babica me je prav hitro napodila domov in mi še zabičala, naj se na poti ne ustavljam in naj z nikomer ne govorim. Ko sem doma očetu povedala, kako je bilo, je dejal, da je babica panična. (avtorica ne želi biti imenovana)

Danica Sedevčič

BRONASTA MEDALJA NA GEOGRAFSKI OLIMPIJADI

V zadnjem tednu pouka, ko so učenci devetih razredov že zapustili šolo, se je morala naša devetošolka Julija Ferlan še pridno učiti. Kot najuspešnejša na državnem tekmovanju iz geografije, na katerem je dosegla maksimalno število točk, se je s tem rezultatom lahko udeležila geografske olimpijade, ki je potekala od 18. do 20. junija 2021. Na njej je sodelovalo 14 držav, večinoma iz Evrope, nekaj pa tudi iz Azije.

Tekmovanje je bilo sestavljeno iz treh testov, ki so obsegali različna geografska področja. Eden od njih je temeljil na terenskem delu, ki pa je moralo biti prilagojeno delu na daljavo. Poleg tekmovanja so morali učenci pripraviti kratko video predstavitev o sebi, plakat na temo pozitivnih in negativnih posledic bolezni covid-19 na turizem v Sloveniji ter video predstavitev naše države v dolžini treh minut. Slednji dve nalogi sta bili skupinsko delo.

Ob zaključku šolanja in pripravah na valetu je bilo vse to dodatno delo precejšen zalogaj, ki pa ga je Julija, ki je povsod zelo aktivna, več kot uspešno izpeljala. Na tekmovanju je osvojila BRONASTO MEDALJO in tako častno zastopala tudi svojo šolo in domači kraj. Slednjega je izbrala tudi za ozadje svoje video predstavitve in ga tako pokazala vsem tekmovalcem in mentorjem na olimpijadi.

Sonja Marin

BRONASTA MEDALJA ZA DIJAKA MATICA KREMŽARJA NA MEDNARODNI GEOGRAFSKI OLIMPIJADI

Naš bivši učenec, sedaj dijak Gimnazije Bežigrad, nadaljuje z uspehi na področju geografije. Uspešen je bil že v osnovni šoli, ko je dve leti zapored osvojil najprej bronasto in nato srebrno medaljo na geografski olimpijadi jugovzhodne Evrope.

Na to prestižno tekmovanje, ki je na najvišjem nivoju, se uvrstijo le tisti, ki so v državi med najboljšimi. Letos je Matic na državni ravni dosegel prvo mesto in se tako neposredno uvrstil na 17. mednarodno geografsko olimpijado. Zaradi razmer je bilo tekmovanje organizirano na daljavo – organizatorji so bili v Istanbulu. Na tekmovanju je sodelovalo 46 držav s celega sveta, skupaj okoli 175 tekmovalcev, štirje predstavniki so bili iz Slovenije. Olimpijada je trajala od 11. do 16. avgusta, pisali pa so tri sklope testov; iz splošnega geografskega znanja, terenskega dela (dva testa) in multi-medijski test. Celotno tekmovanje je potekalo v angleščini.

Matic je dosegel odlično 57. mesto in s tem osvojil bronasto medaljo. Za odlično mesto mu iskreno čestitamo in mu želimo, da naslednje leto osvoji še Pariz, kjer bo potekala naslednja mednarodna geografska olimpijada.

Sonja Marin

DEKD 2021: DOBER TEK!

Z objavami zgodb in receptov za stare jedi se pridružujemo aktivnostim ob imenovanju Slovenije za nosilko naziva Evropska gastronomska regija 2021.

Projekt učencev OŠ Šmartno pri Litiji:

KAJ PA IZ LONCA DIŠI

Pripovedi o prehrani nekoč in danes

Pripovedovalka: Marija Jereb, Šmartno pri Litiji

V naši družini je bilo 12 otrok, zato je bilo lačnih ust vedno dovolj. Za zajtrk smo jedli žgance pa zelje ali polento. Ker ni bilo na voljo toliko moke, da bi bil kruh zmeraj na mizi, smo ga dobili le za malico. Kruh je rezala samo mama, zraven pa je bilo jabolko. Za kosilo smo imeli kmečko hrano: ješprenj z zelenjavo, zelje, repo in matevža, fižol, krompirjev golaž z makaroni, šaro in razne juhe z zelenjavo. Večerjali smo največkrat kašo ali močnik, kuhana na vodi, na koncu pa je mama dodala malo mleka. Jedli smo še kuhan krompir in šmorn. Jeseni smo pekli kostanj, sadje pa smo uporabili za kompot. Mama je skuhalo velik lonc suhega sadja, to smo pili otroci. Pozimi je bila hrana boljša, saj smo imeli doma kolone. Ker ni bilo skrinj in hladilnikov, smo si s sosedi izmenjavali krvavice in tudi kakšen kos mesa. To je trajalo približno dva meseca.

Ob nedeljah in praznikih je bil za boljše kosilo ješprenj s suho kostjo ali orehovi štruklji v juhi. Za meso nismo imeli denarja, zato smo jedli juhe, v kateri se je kuhala kost suhe krače ali reber, na

koncu pa je mama vanjo vkuhala močnik. Velika noč je bila za nas družinski praznik. V nedeljo smo imeli dober zajtrk. Ata je blagoslovil jedila, potem smo šli vsi za mizo na šunko, pirhe, potico in suho klobaso. Na veliki ponedeljek je bil zajtrk ponovljen, samo če smo od prejšnjega dne *prišparali* dobrote.

Pri hrani takrat nismo mogli nič kaj izbirati. Kar je bilo kuhano, si moral pojesti ali pa biti lačen. Otroci bi takrat najraje jedli palačinke. Sadja je bilo dovolj, a ni bilo sladkorja za marmelado. Jajca smo prodajali, da smo kupili olje.

V naši družini je kuhala mama, ata pa ji je bil v pomoč. Ob nedeljah je pripravljala *nudeljce* za v juho. Ata je prvi sedel za mizo, takoj za njim tudi vsi ostali. Zmolil je in tudi po jedi smo molili. Za mizo smo sedeli toliko časa, da smo vsi pojedli. Jedli smo vsi iz ene skledice. Jaz nisem rada jedla šare, ker je bila notri repa z malo zabele. Pa tudi ohlajene žolce s kosom kruha nisem marala.

Spominjam se, da smo še nekaj časa po vojni kuhali v krušni peči v glinenih loncih. Štedilnik smo kupili z denarjem, ki smo ga prislužili z nabiranjem krhlike in drena. Pri tem smo pomagali tudi otroci.

Mislím, da se hrana v današnjem času premalo ceni. Mladi jo raje kupujejo, kot pa sami pridelajo.

Zapísala vnukinja Živa Štritof

Pri nas doma pogosto diši iz kuhinje. Kosilo običajno skuha mami. Jemo testenine, krompir in riž, veliko sadja in zelenjave pa tudi meso. Rada jem skoraj vse, ne dišijo mi preveč mleko in mlečni izdelki. Moja najljubša jed so cmoki s sadjem in prepraženimi drobtinami.

nami. Rada imam tudi ričet, joto, pasulj in podobne jedi na žlícó. Še nikoli pa nisem jedla šare, zato mi jo je mama Marija skuhala prav za to priložnost. Všeč mi je bil okus krompirja, korenja in ocvirkov, kolerabe pa nisem pojedla.

Zdi se mi, da si v današnjem času privoščimo preveč hrane. Ko je bila moja mama majhna, so imeli na voljo manj sladkorja, maščobe in soli. Danes nam te stvari povzročajo težave z zdravjem, saj jih uporabljamo prekomerno. V šolski jedilnici opažam, da učenci zavržemo veliko hrane. V starih časih so vsako drobtino kruha pobrali in hrane niso metali stran. Ni mi všeč, da danes nismo dovolj spoštljivi do nje.

Zapísala Živa Štritof, 8. b

Recept: ŠARA

Sestavine:

<i>koleraba</i>	<i>sol</i>	<i>česen</i>	<i>voda</i>
<i>krompir</i>	<i>popér</i>	<i>lovorjev list</i>	
<i>korenje</i>	<i>peteršilj</i>	<i>ocvirki</i>	

Priprava:

Kolerabo, krompir in korenje olupimo in narežemo na manjše kose. Damo v lonec, vse skupaj zalijemo z vodo in skuhamo. Med kuhanjem zelenjavo solimo ter dodamo poper, česen, peteršilj in lovorjev list. V juho lahko dodamo klobaso ali prekajeno svinjsko meso. Ko je vse kuhano, odlijemo malo tekočine in jed zabelimo z ocvirki. – Dober tek!

Danica Sedevčič

Matura 2021 na Gimnaziji Litija (100 % uspeh)

Avtor članka: Gimnazija Litija

Letošnje šolsko leto je bilo za dijake zaključnega letnika nekaj posebnega. Po več mesecih šolanja na daljavo so se maturanti vrnili nazaj v šolo šele zadnji mesec pred začetkom mature. Tako je bilo potrebno na daljavo usvojeno znanje povezati skupaj v celoto.

Maturanti so opravljali izpite iz treh obveznih (slovenščina, matematika in angleščina) in dveh izbirnih predmetov (lahko so izbirali med kemijo, fiziko, biologijo, geografijo, zgodovino in sociologijo). Pri obveznih treh lahko dosežejo največ 8 točk, na izbirnih pa po 5 točk. Največje možno število točk na maturi je tako 34.

Matura je za dijake stresna vsako leto, letošnja pa je bila zaradi izjemnih okoliščin še posebej. Dijaki so se večino šolskega leta morali soočiti s šolanjem na daljavo, pa tudi sama matura je potekala pod posebnimi pogoji. Ločeni so bili v mehurčke, ves čas izpitov so morali nositi masko, na šoli se niso smeli družiti.

Kljub temu je bila letošnja matura **uspešna za vseh 34 maturantov**. Od tega jih je 11 doseglo odličen uspeh, 14 prav dober in 9 dober. Povprečno število točk, ki so ga dosegli, je bilo visokih 20,82.

Ravnateljica Vida Poglajen z zlato maturantko Emo Pikelj in razredničarko Diano Redl Kolar. Druga zlata maturantka Brina Koleša se žal ni mogla udeležiti slavnostne podelitve maturitetnih spričeval.

zaradi povečanega obsega dela v svoje vrste vabimo:

**OPERATERJE NA STROJIH
ZA OBDELAVO KOVIN**
(stručnicah) (m/ž)

in

**OPERATERJE NA
EKSCENTRIČNIH STISKALNICAH**
(štancah) (m)

Kraj opravljanja dela: KGL d.o.o, Ponoviška cesta 13, Litija

Nudimo:

- delo v stabilnem poslovnem okolju z urejenimi delovnimi pogoji
- stimulativno in redno plačilo
- možnost priučitve in dodatnega izobraževanja

V kolikor imate voljo do tovrstnega dela in vas odlikujejo zanesljivost, vztrajnost in želja po novih znanjih, če ste odgovorni in vas zanima delo v dinamičnem okolju, vas vabimo, da nam posredujete svojo prijavo na naslov: **KGL d.o.o, Ponoviška cesta 13, Litija** ali po elektronski pošti: **petra.anzel@kgl.si**.

Imamo tudi **dve zlati maturantki, Brino Koleša in Emo Pikelj**, ki sta dosegli 30 točk. Čestitke vsem maturantom, še posebej pa zlatima maturantkama.

Vsem maturantom 21. generacije iskreno čestitamo in jim želimo prijetne počitnice, jeseni pa uspešen začetek študija. Pred začetkom novega šolskega leta pa izrekamo dobrodošlico našim prvim letnikom in jim želimo čim lažji prehod iz osnovne v srednjo šolo ter uspešno šolsko leto. Za utrinke preteklega dogajanja na šoli si lahko ogledate tudi naš Facebook profil www.facebook.com/gimlitija.

Ob začetku novega šolskega leta

Avtorica članka: Vida Poglajen, ravnateljica

Na naši gimnaziji začnemo novo šolsko leto; zadovoljno začnemo poučevanje dijakov 25. generacije, ki sedi v prvem letniku, in se ponosno oziramo na preteklo šolsko leto, ki so ga naši dijaki zaključili zelo uspešno, z visoko povprečno oceno (prav dobro 4), in maturo opravili 100-odstotno, z dvema zlatima maturantkama in še višjim številom osvojenih točk od večine preteklih let, s čimer smo izjemno zadovoljni.

Za nami je šolsko leto, ki ga je zaznamovala epidemija, pouk pa smo od zgodnje jeseni do pomladi izvajali na daljavo. Posebnim razmeram navkljub smo redno izvajali projektne aktivnosti (Inovativna učna okolja, podprta z IKT, PODVIG in OBJEM), nadaljevali smo z izobraževalnim programom Šola ambasadorka EU, izpeljali projekt Od semen in sadik do samooskrbe dijakov, dijaki so se udeleževali tekmovanj in številnih drugih aktivnosti, konec junija pa smo po-

skrbeli za nekaj sproščujočih dni, ki so si jih dijaki še kako zaslužili.

Že septembra poleg pouka načrtujemo izpeljavo ekskurzij po Sloveniji in številnih interesnih vsebin, vse v skladu s spremenljivo epidemiološko sliko. Nadaljevali bomo z delom v domačih in mednarodnih projektih, ne smemo namreč zamuditi nobene priložnosti, ko lahko dijakom ustvarimo zanimivo in spodbudno učno okolje za razvoj njihove

ve nadarjenosti, zmožnosti, potencialov in sposobnosti, saj prihodnost pripada njim. Nadvse veseli smo številčno močne nove generacije prvošolcev. Želimo si, da se bodo med nami počutili dobro, in verjamemo, da so neizmerno vedoželjni ter pripravljeni težave spreminjati v izzive. Vsem našim gimnazijcem izrekam iskreno dobrodoščilo in jim želim zdravo in uspešno šolsko leto 2021/22.

Poletje s Klišejem

Avtorica članka: Erika Horvat

Kako smo si Klišejci popestrili počitniške dni?

V mesecu **juniju** smo se pridružili mednarodnemu dogodku **Evropski teden mladih 2021**, v času katerega so po vsej Evropi potekali razni zanimivi dogodki in navdihujoča srečanja s poudarkom na temi »Naša prihodnost je v naših rokah«, pod okriljem novih programov EU za mlade, ki nam omogočajo dejavno vključevanje v družbo, prispevek k zelenim temam, soočanje s prihodnjimi izzivi s povečanimi digitalnimi znanji in spretnostmi, ter da postanemo bolj vključujoči in odprti za raznolikost. V duhu podnebnih sprememb, varovanja okolja in trajnosti, ki je eno od štirih prednostnih področij ETM 2021, smo se odločili nadgraditi našo teraso z dvema visokima gredama, v kateri smo posadili sadike jagod in medovitih rastlin.

Poleg delovne akcije zasaditve pa smo v okviru ETM 2021 še združili moči z Nacionalno agencijo MOVIT ter Socialno aktivacijo Litija ter odprli temo prostovoljstva na delavnici **Destinacija prostovoljstvo: prava na vzlet**.

V mesecu **juliju** smo v duhu ustvarjalnosti izvedli delavnico **DIY terakota poslikava vaz in loncev za rože**, na kateri smo združili recikliranje starih vaz, loncev, posod in kozarcev za vlagaje in ustvarili moderne poslikave v stilu terakote. Takoj naslednji dan pa smo se pod okriljem dijaške sekcije in s pomočjo izkušenega vodiča podali na **večerni pohod na Strešni vrh**. Na krožni poti, ki nas je popeljala v Zgornji Log, smo se potem podali nazaj na sedež Klišēja, kjer smo se okrepčali s prigrizki, se podružili in poklepetali.

V sredo, 14. 7., se je dijaška sekcija zbrala v klubskih prostorih ter s pomočjo izkušenega moderatorja stopila v magični svet kulture strateške igre raziskovanja, bojevanja in skupinskega sodelovanja **Dungeons & Dragons**. Igra D&D se večkrat igra tudi na **Klišejevi petkovi ligi**, ki je na sporedu vsak petek ob 19. uri. V kolikor si zainteresiran, se nam lahko pridružiš na sedežu kluba in z nami premagaš ovire in pasti v ječah ter nam pomagaš premagati zmaje ter se z nami pomeriš v drugih družabnih igrah.

Takoj naslednji dan, v četrtek, 15. 7., smo se podali na **dogodivščino v Rudnik Sitarjevec**, kjer smo na vodenem ogledu raziskali na novo odprti spodnji del rudnika, do katerega smo se spustili po na novo urejenem vpadniku, ter se tako znašli v avtentičnem rudniškem okolju. Ogledali smo si znamenite limonitne kapniške strukture in limonitno blato, iz katerih je

moč pridobiti železovo rudo.

V soboto, 17. 7., pa smo na **pikniku** proslavili Klišejev 24. rojstni dan, ki ga je naš klub praznoval v letošnjem aprilu.

A naših julijskih dogodivščin še ni bilo konec, 23. julija smo se namreč podali v **WOOP Laser Tag areno** na odločilen boj proti sovražnikom na nasprotni liniji, pa proti vdiralškemu virusu, proti vohunu in seveda v teritorialni boj.

V mesecu **avgustu** smo se še dvakrat podali v WOOP v Ljubljano. Prvič v soboto, 3. 8., ko smo se podali v **WOOP trampolin park**, kjer smo se preizkusili v akrobacijah in vragolijah ter ugotavljali, kako visoko pravzaprav lahko skočimo. Drugič pa v sredo, 11. 8., ko smo odrinili še na **WOOP karting** na večnivojsko indoor karting progo z gokarti na električni pogon. Obilo adrenalina je poskrbelo za super dogodek, najhitrejši krog pa je določil tudi zmagovalce, ki so stopili na zmagovalne stopničke.

V petek, 13. 8., smo se zbrali na sedežu kluba ob prav posebni ediciji projekta **Zgodbarjenje** (ang. storytelling): **Vorančeva kovačija**, ko nam je mlad kovač Lovro Jurečič predstavil svojo podjetniško pot po stopnjah svojega pradedka kovača in s pomočjo dedka. Danes Lovro kuje nože pod imenom Vorančeva kovačija ter z logotipom tročelnega mostu v pobočju, saj Lovro išče navdih za nože v lokalnih zgodbah in običajih. V mesecu avgustu pa se je zaključil prav poseben razpis pomoči študentskim družinam, poimenovan **Klišej Baby**. Na razpis Kli-

še Baby so se lahko prijavile tako študentske družine iz občin Litija in Šmartno pri Litiji z veljavnim statusom študenta in potrjenim članstvom v našem klubu za tekoče študijsko leto kot mlade družine brez študentskega statusa, pod pogojem stalnega prebivanja v občinah Litija ali Šmartno pri Litiji. Ker so študentske družine dvojna rizična socialna skupina, epidemične razmere pa so stanje še poslabšale, smo jih obravnavali prednostno. Za namen razpisa smo pripravili prav poseben paket z:

- **bonom** za trgovino DM v Litiji in
- **bonom** za lokalno živilsko trgovino v skupni vrednosti 100 €;
- **praktičnimi darili**, kot je Klišejeva majica;
- **donacijo** podjetja, ki želi ostati anonimno (podjetje je naš paket srčno obogatilo s prehrano za vso družino, od kosmičev, mueslijev, napolitank, suhe kašiče, krompirčka in kave), ter
- **donacijo** Zavoda za mladino, kulturo in šport – ZKMŠ Litija, ki je naš paket še dodatno obogatil z boni za obisk Rudnika Sitarjevec.

Ob tej priložnosti bi se ponovno radi zahvalili donatorjema za izraženo podporo v projektu. Hvala! Z vašo pomočjo smo poskrbeli za pakete, polne uporabnih predmetov tako za malčke kot za novepečene starše.

Še vedno pa večkrat tedensko, po dogovoru skupaj tečemo in se razgibavamo z ekipo **RUN4FUN**. Če si želiš družbe pri teku ali motivacije za začetek, nam piši na FB, Instagram ali pa se prijavi na uradnih urah in dodali te bomo v zaprto skupino, v kateri se dogovarjamo za termine. Udeležba je brezplačna! Skupaj se bomo podali tudi na večje organizirane teke, kot so wing4life, dm tek, litijski tek itd.

V mesecu septembru se bomo od 24. do 26. 9. mudili na **Klišejevem motivacijskem vikendu**, poleg tega pa bomo v soboto, 11. 9., pod okriljem projekta Litijski inkubator za skupnost in trajnost – #LIST sodelovali na **enodnevnem trajnostnem festivalu**. Prav tako pa se bomo s tradicionalnim projektom **KIZS – Klišejeve izobraževalno zabavne sobote** in **Tednom vseživljenjskega učenja** – TVU pridružili

Medgeneracijskemu festivalu, ki bo letos potekal med 6. septembrom in 10. oktobrom.

V mesecu septembru načrtujemo še izdajo prav posebne izdaje Klišejeve publikacije – **Klišejev kompas**, ki je letos 5. zaporedna izdaja. Ta posebna izdaja bo ovekovočena s CIP kodo in bo tako dostopna v knjižničnem katalogu.

Ker se bliža konec počitnic, Kliše lepo vabi vse dijake in študente k včlanitvi v klub ali k podaljšanju članstva. Oboje storite tako, da prinesete potrdilo o šolanju oziroma potrdilo o vpisu. Članstvo lahko podaljšate tako v **prostorih KLIŠE-ja** kot preko spleta. Ob tem ne pozabite, da so prostori KLIŠE-ja odprti med uradnimi urami **vsak ponedeljek, sredo in petek od 16.00 do 20.00**. Šolsko in študijsko leto bo zagotovo zanimivo s KLIŠE-jem, saj vam bo članstvo prineslo tako ugodnosti pri vseh Klišejevih dogodkih, od izletov, norih zabav do športnih aktivnosti, do ugodnosti fotokopiranja in vezave, inštrukcij ter cenejše letne članarine v Knjižnici Litija, popust v Optiki Manja, popust v trgovini iz druge roke Stara šola in tn.

Razstava je začela svojo pot

Avtorica članka: Milena Dimec, Društvo U3 Litija in Šmartno

Ustvarjalni natečaj, kar pravi projekt Društva U3 Litija in Šmartno ter Rokodelskega centra Moravče, Kozlovska sodba v Višnji Gori je v tistem delu, ki se mu reče ustvarjanje, zaključen. Nastali so izvorni izdelki, ki so pripravljene, da se na ogled postavijo.

Razstava je začela svojo enomesečno pot v Knjižnici Daneta Zajca v Moravčah, 29. avgusta se bo ustavila na rokodelskem dnevu na gradu Tušanj, odprtje in druženje ustvarjalcev pa pripravljamo 9. septembra 2021 ob 10.30 v sodelovanju s TIC Litija, Mestnim muzejem Litija in Rudnikom Sitarjevec v Litiji. Upamo na prijetno druženje z ustvarjalci iz mnogih krajev po Sloveniji.

Postaje razstave bodo še v Grosupljem, Ivančni Gorici, Kamniku, Šmartnem in še kje ..., vse tja do jeseni in zime.

Ustvarjali so (nekaj posameznikov je prispevalo tudi dva ali tri izdelke): Branka Bizjan (Dešen), Cvetka Dolanc (Trnovska vas), Bojana Dorič (Moravče), Zvezdana Godec (Grosuplje), Matjaž Golorej (Kranj), Emi Gregorčič (Laze v Tuhinju), Cvetka Jaklič (Šmartno pri Litiji), Marjana Košir (Trbovlje), Andreja Lavrenčič (Škofljica), Silva Lukač (Maribor), Vida Lukač (Sava), Mirjana Metlikovec (Sežana), Rozalija Repovž (Hrastnik), Brigita Rozina (Litija), Marija Šmidovnik (Tunjice), Antonija Štrlekar (Grosuplje), Marija Vajda (Gorišnica), Jelka Zajc (Litija), Bojana Žokalj Jesih (Ljubljana).

Nekateri izdelki so nastali po ilustracijah Roberta Kuharja. Vsem ustvarjalcem se zahvaljujemo in jim čestitamo. V povabilu k sodelovanju smo zapisali, da lahko sodelujejo vsi, starejši od 18 let, ne glede na bivališče ali članstvo v različnih društvih, ter da bodo vsi izdelki predstavljeni na razstavah in na družbenih omrežjih.

Imenovali smo tudi komisijo, ki naj bi izbrala pet najboljših izdelkov, a izkazalo se je, da je bilo odličnih, zanimivih, velikih ... izdelkov in ustvarjalk sedem: Emi Gregorčič, Marjana Košir, Rozalija Repovž, Brigita Rozina, Marija Šmidovnik, Marija Vajda in Bojana Žokalj Jesih. Izdelke je ocenila štiričlanska komisija zaposlenih v muzeju: dr. Tina Šuštaršič, Helena Hauptman, prof., Verica Sandevska, univ. dipl. umet. zgod. in arheologinja, in Majda Škafar.

Priložnostna darila so sedmerici prijazno podarili prav tam. Poudarjamo, da so vsi izdelki enkratni, neponovljivi in brez vas, dragi ustvarjalci, ne bi bilo enako, marsikaterega dela ne bi bilo. Zahvaljujemo se vsakemu posebej za sodelovanje in dobro voljo ter srčno upamo, da boste naši prostovoljci še kdaj v prihodnosti, kajti vsi izdelki bodo ostali našemu društvu. Ustvarjalci so nam jih podarili.

To je bil naš prispevek k praznovanju Jurčičevega leta 2021.

10-letnica delovanja telovadne skupine Šmartno – Pungrt v okviru društva Šola zdravja

Avtor članka: Jože Loc

V četrtek, 12. avgusta 2021, ob 7.30 smo se članice in dva člana telovadne skupine Šmartno – Pungrt, tako kot vsak dan od ponedeljka do petka v vseh letnih časih, srečali na igrišču ob Osnovni šoli Šmartno pri Litiji s posebnim namenom, in sicer da poleg jutranje telovadbe skupaj z gosti počastimo 10 let delovanja našega društva.

Gospa Ančka Ulčar, vodja skupine, je najprej pozdravila naše goste, in sicer župana Občine Šmartno pri Litiji, gospoda Rajka Meserka, ravnatelja Osnovne šole Šmartno pri Litiji, gospoda Tomaža Rozino, in gospo Brigito Grubič ter profesorja športne vzgoje, gospoda Andraža Purgerja, iz društva Šola zdravja Domžale, kjer je tudi sedež društva. Navzoč je bil tudi predsednik društva upokojenec in bivši ravnatelj Osnovne šole Šmartno pri Litiji, gospod Boris Žužek. Ančka Ulčar nam je nato na kratko opisala nastanek, delovanje društva skozi čas in namen jutranje telovadbe.

Telovadna skupina Šmartno – Pungrt je nastala na pobudo že pokojne vodje litijske telovadne skupine, g. Marije Jelnikar, in sicer 9. avgusta 2011. Že prvi teden delovanja se je telovadbe udeleževalo do pet članic, njihovo število pa je z leti le naraščalo. V letošnjem letu sta se pridružila še dva moška člana in skupno članstvo se že približuje številu 20. Telovadke smo se v preteklih 10 letih udeleževale seminarjev in izobraževanja, v spominu pa nam še posebej ostaja dogodek, ko je predavanja in vaje v Šmartnem usmerjal idejni vodja Šole zdravja, dr. Grischin. Nekajkrat smo se udeležile srečanja vseh skupin Šole zdravja v Sloveniji, in sicer v Piranu in Otočcu. Prva skupina Šole zdravja je nastala v Celju leta 2006, trenutno pa je v Sloveniji vanjo vključenih preko 5000 članov in članic, ki so organizirani v 235 skupinah v 87 slovenskih občinah. Od leta 2015 sodelujemo s strokovnim osebjem in telovadimo z varovanci Doma Tisje, enkrat letno pa njihove varovance, ki so na invalidskih vozičkih, pripeljemo do gostilne Krznar in nazaj. V podporo ozaveščanju o Alzheimerjevi bolezni v Sloveniji organiziramo tudi pohod v okolici Doma Tisje. Prizadevamo si tudi, da bi zaživela telovadna

skupina na Primskovem in še bi lahko naštevali cilje, ki smo si jih zadali glede prihodnosti. V letošnjem letu je članice in člane naše skupine doletela posebna čast, nosili smo olimpijsko baklo, ko je ta prispela v našo občino! Bolj kot čast pa je glavni namen in smisel obstoja našega društva ohranjanje in krepitev zdravja, ki se ne da izmeriti ne v številkah ne v denarju. Redna telovadba, zmerno telesno gibanje, primerno letom, povezanost z naravo, vključenost v socialno mrežo posameznikov, ki si prizadevajo za zdrav življenjski slog, se med seboj podpirajo in si pomagajo, vse to dokazano blagodejno vpliva na naše telesno in duševno zdravje. To so vrednote članic in članov našega društva!

Župan in ravnatelj sta vsem članom društva čestitala ob obletnici delovanja, oba sta izpostavila, da so vrednote članov društva blizu tudi njima, in nam obljubila podporo in pomoč tudi v prihodnosti. Ravnatelj nam je tudi zagotovil, da bomo za svojo dejavnost še naprej lahko uporabljali igrišča in prostor ob šoli, v šoli pa bo med učenci po svojih močeh širil zavest o zdravem življenjskem slogu in jih zanj navduševal. Ob tej priložnosti se poleg šoli zahvaljujemo tudi župniji Šmartno pri Litiji, ki nam ob deževnih dneh zagotavlja prostor za vadbo pod streho!

Pod strokovnim vodstvom profesorja športne vzgoje Andraža Purgerja smo nato še enkrat natančno po vrstnem redu ponovili vse vaje za raztezanje in moč, ki jih sicer izvajamo vsak dan. Ob tem nam je ves čas s strokovnega stališča opisoval pomen telesnih vaj in nas prijazno vzpodbujal, da še naprej vztrajamo v našem načinu skrbi za zdravje.

Po koncu vaj je sledilo presenečenje. Ga. Brigita Grubič je v imenu Šole zdravja na slovesen način najzvestejšim članicam društva podelila priznanja za 10 let delovanja in jih simbolično obdarila z nahrbtnikom, ki nosi logo Šole zdravja.

10. obletnico delovanja našega društva smo vsi skupaj ob kavici zaključili pod kozolcem gostišča Mustang, kjer se je pokazala še ena od kvalitet članic našega društva. Pladnji kulinarčnih dobrot in slaščic so prekrili vse mize in nas v prijetnem druženju zadržali še dobro uro!

Začetek šolskega leta

Avtor članka: Danijel Stanojevič, PP Litija

Ob začetku šolskega leta je na cesti veliko razigranih otrok, ki še ne poznajo nevarnosti v prometu, zato je zagotavljanje varnosti otrok v prvih septembrskih dneh pomembna naloga policije. Vozniki, poskrbimo, da bodo naši otroci na šolski poti varni!

BODI preVIDEN – NASVETI PEŠCEM ZA VARNEJŠO UDELEŽBO V PROMETU

Pešci so med najbolj ogroženimi prometnimi udeleženci. V policiji ugotavljamo, da so pogosto žrtve nesreč zaradi neustreznega ravnanja voznikov motornih vozil

(kadar vozijo z neprilagojeno hitrostjo, pod vplivom alkohola, preblizu desnemu robu vozišča, vozijo z neočiščenimi ali zarošeni stekli na vozilu ipd.). Veliko nesreč pa se zgodi tudi zaradi napak ali neustreznega ravnanja pešcev. Zlasti starejši so največkrat žrtve prometnih nesreč zaradi svojih napak kršitve cestnoprometnih predpisov.

Pešci!

Poskrbite, da boste v prometu vidni; nosite svetla oblačila in predmete, ki izboljšajo vidnost pešcev (odsevne trakove, kresničke), upoštevajte prometne predpise, prečkajte cesto na označenih prehodih za pešce, hodite po pločnikih (če obstajajo) oz. ob levem robu vozišča v smeri hoje, poskusite predvideti ravnanje drugih udeležencev v prometu.

Vozniki!

Upoštevajte, da so na cestah tudi pešci, odstopite jim prednost, hitrost prilagodite

razmeram in dosledno upoštevajte omejitve, na območjih, kjer se običajno zadržujejo pešci, vozite še posebej previdno (pred šolami, v naseljih), izven naselij vozite po sredini voznega pasu, da zmanjšate možnost trka s pešcem, ki hodi ob vozišču.

Za večjo varnost pešcev izvajamo številne preventivne in represivne aktivnosti. Preventivne aktivnosti policistov so namenjene predvsem ozaveščanju pešcev, da morajo že sami čim bolj poskrbeti za svojo varnost v prometu (z nošenjem svetlih oblačil, kresničk in odsevnikov, odsevnih brezrokavnikov ipd.). Med drugim opozarjamo šolarje, njihove starše in stare starše na uporabo kresničk in drugih odsevnih predmetov. Represivne aktivnosti pa so usmerjene v umirjanje hitrosti voznikov motornih vozil na območjih, kjer se pešci najpogosteje zadržujejo.

Zlasti jeseni policisti:

- obveščamo javnost o problematiki pešcev v prometu ter preventivnih in represivnih ukrepih policije,
- obiskujemo domove za starejše občane in društva upokojenecv ter predavamo o varni hoji pešcev,
- obiskujemo vrtce in prve razrede osnovnih šol, kjer otroke poučimo o varni udeležbi v prometu ter jih popeljemo po varnih poteh in čez prehode

- za pešce,
- redno obveščamo pristojne službe, odgovorne za vzdrževanje in sanacijo nevarnih odsekov cest (predvsem cestnih površin, namenjenih pešcem),
- izvajamo krajše poostrene nadzore nad hojo pešcev v naseljih in zunaj njih, in sicer tam, kjer pešci pogosteje hodijo in niso zavarovani (ni pločnikov, javne razsvetljave),

- merimo hitrost in tudi z drugimi ukrepi umirjamo promet povsod tam, kjer je problematika pešcev večja,
- ugotavljamo nepravilnosti pešcev v prometu in nepravilnosti glede označevanja v času zmanjšane vidljivosti. (vir: spletna stran www.policija.si)

Policisti bodo v povezavi z zagotavljanjem varnosti opravljali naloge tudi na železniških postajah in vlakih.

Gospodinjske skupine nas vodijo k povezovanju

Avtorica članka: Leonida Razpotnik

V Domu Tisje, enoti Litija živimo kongruentno/odnosno nego, kar v našem primeru povezuje tako koncept gospodinjskih skupin kot naravnost na stanovalca, saj nam je bistveno poznavanje stanovalčeve biografije, značilnosti stanovalčeve osebnosti in njegovega življenja.

Vsak izmed stanovalcev ima svojo referenčno osebo, ki ga podpre v njegovih željah in mu s tem pomaga, da v čim večji meri zaživi življenje, kot si ga navkljub številnim omejitvam, ki jih prinaša institucija, želi. Vsaka izmed enot ima urejeno kuhinjo in usposobljeno osebje, ključna je gospodinja, ki pripravlja obroke. Stanovalci se po svojih močeh lahko vključujejo v pripravo hrane. Skupne aktivnosti načrtovanja obrokov, priprave hrane povezujejo

ljudi v »nadomestno družino«. Osebje ima znanje ter osebnostne lastnosti za delo v gospodinjskih skupinah. Tim sestavljajo tako zdravstveni kot drugi delavci, ki skupno zagotavljajo storitve zdravstvene nege in oskrbe stanovalcev. Zavedamo se, da potrebe stanovalcev presegajo omenjeno delitev na izvajanje storitev zdravstvene nege in oskrbe. Pomembno je tudi širše razumevanje potreb človeka, ki zajema tako duševno kot duhovno komponento. Pri tem ne moremo mimo človekovih vrednot, smisla njegovega življenja vse do njegove smrti, kar se izraža prav v posameznikovem dobrem počutju in zadovoljstvu z življenjem.

Manjše bivalne skupine zagotavljajo več druženja in možnosti za vzpostavitev prijateljskih odnosov, povezanosti in s tem občutja varnosti in sprejetosti. Gospodinjske skupine so opremljene tako, da vzbujajo občutek domačnosti in topline. Zagotovljeni so kotički za druženje in tudi za umik. Sobe so enoposteljne in dvoposteljne. Osebje je oblečeno v zaščitne obleke, ki ne vzbujajo občutka uniformiranosti, stroge hierarhije, kot se še vedno opazi v nekaterih drugih domovih. V gospodinjskih skupinah ni ločevanja prostorov na predele za osebje in predele za stanovalce. Medicinske sestre za pultom urejajo svojo dokumentacijo in so še vedno del skupine. Odpovedati se je treba prepri-

čanju, da vemo vse. Spoštovati je treba posameznika in njegovo voljo. Strokovni delavci prihajamo v stik s stanovalci, znamo njihove potrebe, jih podpremo v njihovih individualnih načrtih, hkrati tudi podpiramo zaposlene pri uresničevanju vizije in usmeritev doma. Strokovni delavci so ključni za implementacijo znanja v delovne procese in neprekinjeno zagotavljanje izobraževanja. V dom prihajajo prostovoljci, delujejo skupine za samopomoč, organizirajo se prireditve. Stanovalci se tudi sami povežejo v interesne skupine npr. obiskovanje Šmartnic, Vrtnic. V kavarno prihajajo ob določenih urah skupine stanovalcev, ki so spletli prijateljske vezi v domu, da skupaj spijejo kavo in med seboj poklepetajo. Svojci prihajajo v dom in se lahko vključujejo v aktivnosti pri stanovalcih. V času epidemije so bile omejitve glede obiskov, trudimo pa se, da s čim milejšimi ukrepi še vedno zagotavljamo varnost. Ne slepimo se, da v domu ni občutkov osamljenosti pri stanovalcih. Občutki osamljenosti, praznine, neizpolnjenosti življenja in pomanjkanje smisla nas vse doletijo. So trenutki, so dnevi, tedni in so depresije ..., predvsem ko izgubimo svoje bližnje, prijatelje ..., a tudi to mine in svet se znova zdi lepši, včasih pomagajo zdravila, dotik, pogovor in resnično zanimanje ljudi za nas, občutek, da jim je mar, da smo pomembni. Takrat se prične okrevanje ...

Slovesno odkritje kipa Slavka Gruma

Avtorica članka: Marta Kotar

1. avgusta smo se na nedeljsko popoldne zbrali na Staretovem trgu, kjer smo skupaj obeležili 120-letnico rojstva največjega slovenskega dramatika Slavka Gruma.

120-letnico njegovega rojstva je Občina Šmartno pri Litiji počastila z odkritjem doprsnega kipa, ki je delo akademskega kiparja Anžeta Jurkovška. Osrednji krajevni trg je tako postal bogatejši za obeležje še enega pomembnega domačina, ki je sooblikoval slovensko zgodovino. Veseli smo tudi, da so nas ob tej priložnosti obiskali slavnostna guvernica dr. Ignacija Frida Jarc, državna sekretarka Ministrstva za kulturo Republike Slovenije, in sorodniki Slavka Gruma. Posebna zahvala za predano delo in ohranjanje Grumovega spomina gre v prvi vrsti gospema Stanki Sirk in Idi Dolšek.

Aleja znanih Šmarčanov tako raste dalje.

Foto: Sonja Preme, Knjižnica Litija

V
A
L
V
A
S
O
R
I
A
N
A

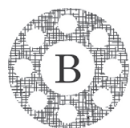
VABILO

Vljudno vas vabimo na odprtje razstave Valvasoriana na gradu Bogenšperk.

Nova tridelna stalna razstava na sodoben način prikazuje bogato zapuščino najslavnostnejšega lastnika gradu, Janeza Vajkarda Valvasorja.

Na njej so pruič v obliki muzejske razstave na ogled najnovejša spoznanja o polihistorjevem življenju in delu.

Odprtje razstave bo u sredo, 29. septembra 2021 ob 16. uri.

JAVNI ZAVOD
BOGENŠPERK

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Kulinarične delavnice

Avtorica članka: Maja Istenič

V sklopu projekta »Od tradicionalnih spretnosti do sodobnih ruralnih turističnih produktov«, ki ga sofinancirata Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja in LAS Srce Slovenije, v Javnem zavodu Bogenšperk nadaljujemo z naslednjim sklopom delavnic – kulinarčnih.

Udeleženci se bodo naučili pripraviti tradicionalne jedi iz lokalno pridelanih sestavin. Spoznali bodo tudi osnovna kuharska znanja, tem dodali kakšne zanimive skrivnosti ter tako spoznali, kako je lahko priprava jedi kreativna in hkrati praktična. Delavni-

ce, namenjene predvsem starejšim, upokojencem in invalidom, se bodo izvajale v naslednjih terminih: **13. september, 20. september in 27. september 2021** v Gostilni pri Mačku (Usnjarska cesta 7, Šmartno pri Litiji). Delavnice bo vodil kuharski chef Matevž Sotenšek.

Prijave sprejemamo na mail rezervacije@bogensperk.si. Ob prijavi navedite ime in priimek, elektronski naslov in telefonsko številko. Delavnice so za udeležence brezplačne. Število mest je omejeno, saj bodo skupine sestavljene iz največ 10 udeležencev.

Festival
Bogenšperk

Koncert MePZ Leo Fortis
nedelja, 19. september 2021, ob 16. uri
grad Bogenšperk

Koncert okteta Valvasor
nedelja, 26. september 2021, ob 15. uri
grad Bogenšperk

Sokolsko

RAZGIBANO
v novo šolsko leto

športne animacije za otroke
zabavni prigrizki

25. SEPTEMBER 2021
OD 10.00 DO 13.00

Spremljajte nas na www.smartno.si.

Počitniški dnevi na gradu Bogenšperk

Avtorica članka: Petra Bolha

Letošnje poletje smo si na gradu Bogenšperk pričarali pravo počitniško vzdušje, saj smo premierno izvedli celotedenski program Grajske počitnice. Programa se je udeležilo osem otrok, ki so med 23. in 27. avgustom svoje dneve preživel na gradu Bogenšperk.

Naše druženje je vsak dan potekalo v znamenju ene od bogatih vsebin, ki jih obiskovalcem ponuja grad – tako smo v ponedeljek postali grajski arhitekti, torek smo posvetili Valvasorju in iskanju izgubljene grafike, sreda je potekala v znamenju mode preteklosti, v četrtek smo postali pravi raziskovalci grajske okolice in se podali

na teren, v petek pa smo se prepustili domišljiji in naše pravljичno druženje je popestrila grajska čarovnica Bogenčara. Za to, da smo cel teden odlično jedli, pa so poskrbeli naši grajski kuharji iz Krčme na gradu Bogenšperk.

Po uspešni izvedbi programa v Javnem zavodu Bogenšperk z veseljem ugotavljamo, da bodo tovrstne aktivnosti, namenjene ciljnim skupinam otrok in družin, postale del našega rednega programa. Želimo si namreč, da bi predvsem omenjene ciljne skupine postale naši redni obiskovalci, ki bi lahko ob vsakem obisku gradu doživeli nekaj novega in na atraktiven način spoznavali zgodbe naše kulturne dediščine.

Jazz 'ma mlade napolnil Bogenšperk z mlado umetnostjo, glasbo in kulinariko

Avtorica članka: Maja Istenič

Mariborski festival Jazz 'ma mlade je uspešno opravil svoje prvo gostovanje ter navdušenemu občinstvu na gradu Bogenšperk predstavil nekaj izbranih vrhuncev mariborske mlade ustvarjalnosti.

Festival Jazz 'ma mlade je festival, na katerem se srečujejo ljubitelji jazz glasbe, različnih zvrsti umetnosti, vina in kulinarike. Ekipa mladih ustvarjalk in ustvarjalcev iz Maribora ga pod okriljem MKC Maribor organizira od leta 2016, sicer pa festival domuje na Židovskem trgu, pomembni kulturni dediščini mesta Maribor, ki z močjo mladinske ustvarjalnosti zasije v popolnoma drugačni, čarobni podobi.

V petek, 6. avgusta, se je ekipa v spremstvu lokalnih ljubiteljev in ljubiteljic glasbe, umetnosti in dobre kulinarike odpravila na svoje prvo poletno gostovanje na biser slovenske kulturne dediščine – grad Bogenšperk. V izjemnem grajskem ambientu sta se pod okriljem Festivala Bogenšperk s svojo glasbo predstavili zasedbi **Birds of unknown** in **Hauptman**, svoja umetniška dela so na ogled postavili **Jernej Žumer**, **Maj Meden** in **Vita Kolar**, za dobro počutje so poskrbela izbrana vina štajerskih vinarjev ter lokalni street food **Krčme na gradu**, dogajanje pa je zaokročila ekipa dogodkov **Lacha – posrkaj kulturo!** z izjemnim jam sessionom.

Izjave za medije

Maja Istenič, programska vodja Javnega zavoda Bogenšperk:

»Že naše prvo sodelovanje se je razvilo v iz-

jemno pozitivno izkušnjo. Poleg izmenjave praks organizacije dogodkov, učenja novih pristopov smo na grad Bogenšperk prvič v njegovi zgodovini dobili dogodek s povsem novo vsebino. Z gotovostjo lahko trdim, da je bila to prva izvedba jazza na gradu Bogenšperk. Vsekakor nas je navdušilo tudi dejstvo, da smo na grad privabili publiko, ki jo do tega trenutka s svojimi dogodki nismo naslavljali. Nekaj povsem novega pa je bila tudi izjemna video projekcija, ki je skozi celoten večer krasila severozahodno steno gradu. Hvaležni smo, da smo na gradu gostili uspešne mlade umetnike, tako glasbene kot vizualne, pravi presežek pa je seveda vrhunski Žan Hauptman.«

Željko Milovanovič, vodja mladinskih programov in koordinator festivala:

»Hvaležni smo, da smo dobili priložnost za prvo gostovanje festivala Jazz 'ma mlade in da smo lahko skupaj z vsemi mladimi ustvarjalkami in ustvarjalci pričarali čaroben večer na za nas popolnoma novi lokaciji, na drugem koncu naše države. Novi publiko smo lahko pokazali košček bogate mariborske kulturno-umetniške ponudbe. Tokratna uspešna izvedba nam daje spodbudo za ponovna gostovanja. Kulturna povezovanja, tako v lokalnih okoljih kot med različnimi regijami v državi, imajo smisel v mnogih pogledih.«

Žan Hauptman, vokalist, klaviaturist in

Foto: Janez Klenovšek

vodja zasedbe Hauptman:

»Prelep ambient gradu Bogenšperk, super ekipa Jazz 'ma mlade in kvaliteten sound – to je recept za nepozaben glasbeni večer. Želim si še več takih večerov, četudi samo kot poslušalec.«

Patricija Škof, vokalistka zasedbe Birds of unknown:

»Birds of unknown smo se z največjim veseljem odzvali ponovnemu povabilu na festival Jazz 'ma mlade, tokrat na gradu Bogenšperk. Ob takšnem ambientu in publiko smo brez težav poleteli v svet kreative in tako glasbeno obarvali ta nepozaben večer.«

Organizacija

Produkcija: Javni zavod Bogenšperk
Koprodukcija: MKC Maribor
Partnerji: Občina Šmartno pri Litiji, Zavod za turizem Maribor, MID Glas podzemlja, LACHA – Posrkaj kulturo!, Hiša Stare trte, Galerija Media Nox, Lutkovno gledališče Maribor, Steklarna Rogaška, d. o. o., MFRU, KonS – platforma za sodobno raziskovalno umetnost, Soundbiro, GB events, Kuhla – Krčma na gradu, Mestna občina Maribor, Urad RS za mladino

Šmartno je ponovno kuhalo

Avtorica članka: Maja Istenič

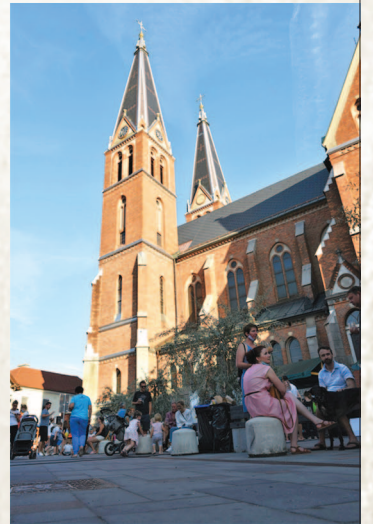
V petek, 20. avgusta, je Šmartno ponovno kuhalo. Izjemno smo veseli, da nam je navkljub drugačnim časom uspelo ustvariti eno res krasno popoldne na Staretovem trgu.

Iskrena zahvala vsem ponudnikom, ki so oblikovali tako pestro kulinarčno ponudbo – **Gostilni Jež** iz Radeč, ki je krškopoljcu dodala štrukelj s pregreto smetano in ga združila s kopunom in pirejem iz koruze, **Krčmi na gradu Bogenšperk** za slastno morskoro piroto, **Turistični kmetiji Na hribčku** za solato iz dimljenega govejega jezika in domače tradicionalne okuse, **Gostilni »Pri Janezu«** za nostalgično bovlo in okusno bučno juho, **Gostilni pri Mačku** za eksotiko latinske Amerike – chili con carne, **Kmetiji Kotar** za izvrstne skutine pite in druge mlečne izpeljanke, pa seveda vsem, ki so prinesli kulinariko tudi z drugega konca Slovenije, **Gud Street Fudu**, ki je pripravil izvrstne burgerje, **Spiralčkom**, ki so vrteli krompir na palčki,

Vafl-u, ki nas je razvajal z najbolj puhastimi vafliji, in **Mojim Štrukljem Slovenije**, ki so prinesli tradicionalne štruklje različnih okusov. Za osvežitev je poskrbel **Gin Spot** s kar šestimi vrstami gina, pa domača **Pivovarna APE**, ki je svoje vrhunsko pivo pripeljala iz Sevnice, domači **Volk Turjaški**, ki je svoje jantarjevo pivo natakal iz lesenih sodov, vinarji, ki sestavljajo ponudbo tudi na gradu Bogenšperk – **Slap vino festival** s svojimi izbranimi vini vinarjev Trošt, Marc, Na hribu, Rouna, Žorž, Petrič in Pregelj, **Vinska klet Metlika**, ki je pripeljala vrhunski vinski izbor iz skrajnega jugovzhoda, pa **Klet Brda**, ki je v svojih vinih združila delo in tradicijo 400 briških družin, in še **Kmetija Karlovček**, ki je poskrbela za nekaj novosti, gazirano vino in jabolčni cider. **Srce Slovenije** je v sodelovanju z **Jamarskim klubom Kamnik** v Šmartno pripeljal Festival vode, na katerem so obiskovalci pokušali različne vzorce izvirske vode, jih med seboj primerjali in ocenjevali.

Zahvaljujemo se tudi otroški dramski skupini **Prfrigančki** Kulturnega društva Podkum, ki so za naše najmlajše pripravili gledališko predstavo z naslovom »Mušnica išče pike«. Otroci pa so se lahko skozi celotno popoldne zabavali na ustvarjalnih delavnica.

Veseli smo, da je bil z nami tudi **dj Woo-Du**, ki je skrbel za vrhunski izbor melodij. Velika in iskrena zahvala pa gre tudi vam, spoštovani obiskovalci, ki ste s svojo energijo, dobro voljo in smehom sooblikovali naš dogodek Šmartno kuha.

MePZ Zvon je pričel z delom

Avtorica članka: Katarina Kragelj

Že dolga leta naš zbor en vikend v avgustu nameni izobraževanju in hkrati nam to pomeni začetek nove pevske sezone. Virus nam je v zadnjih dveh letih preprečil, da bi se družili na pevskih vajah in nastopih. Tudi 130-letnice Pevskega društva Zvon nismo mogli praznovati v lanskem letu. Upamo, da nam bo letošnja jesen naklonjena in bomo lahko izvedli koncert ob našem jubileju.

Vroče poletje se je naenkrat končalo in v ČSOD Prvine smo prispele v skoraj povsem jesenskem vremenu, a veseli, da smo se spet srečali. Upoštevatni smo morali PCT pogoje in vse druge higienske ukrepe. Delovni program je tako kot vedno pripravila naša zborovodkinja Marija Celestina. V želji po resnično dobrem izobraževanju je v sklopu izobraževanj za zборе in zborovodje JSKD, izpostava Litijska, k sodelovanju povabila priznana in odlično sopranistko Martino Burger, ki nas je popeljala v čudoviti svet vokalne tehnike. Delo je bilo naporno, a pevci smo z navdušenjem sledili njenim navodilom, razlagi, vajam in čas nam je mineval hitro. Stvari, ki smo jih slišali in delali, so nam petje v zboru približale na povsem drugačen

način. Seveda smo prepevali tudi pod vodstvom naše zborovodkinje in Eme Hostnik, ki je prišla pomagat kot repetitorica. V prostem času smo se družili, telovadili pod vodstvom naše pevke in se pogovarjali o načrtih za prihodnost. Z veseljem smo v svoje vrste sprejeli novega pevca.

Ob zaključku smo soglasno ugotovili, da je bil ta pevski vikend eden izmed najuspešnejših, da smo obogatili svoje znanje, veselje in pripravljenost za petje v našem zboru. Imamo načrte in samo upamo, da nam virus ne bo znova preprečil prepevanja.

Društvo diabetikov Litija in Šmartno pri Litiji

Avtorica članka: Mihaela Amršek, predsednica Društva diabetikov Litija in Šmartno pri Litiji

Poletje se počasi poslavlja in v upanju, da ne bo kakšnih novih presenečenj glede epidemije covid-19 smo vam v društvu pripravili aktivnosti za jesen.

OBVESTILA

Zdravstvena delavnica

Ob pomoči zdravstvenega doma bomo v referenčni ambulanti v mesecu septembru za naše člane organizirali pregled stopal, in sicer v **petek, 17. 9. 2021, od 8.00 do 12.00 v referenčni ambulanti ZD Litija.**

Pohodi

23. 9. 2021: Mirna-Debenec (avtobus), odhod ob 8.00, prijava en teden pred odhodom. Pohod vodi **Jože Pavli.**

30. 9. 2021: Velike Lašče-Kamni vrh-Dobre Polje (avtobus), odhod ob 7.00, prijava en teden pred odhodom. Pohod vodi **Alojz Hauptman.**

Telovadba

Telovadba bo pod strokovnim vodstvom potekala ob sredah od 19.00 do 20.00 v Športni dvorani Litija. Prva telovadba je predvidena **22. septembra.**

Plavanje

Plavanje bo potekalo ob sredah od 16.00 do 17.00. Prvo plavanje je pod strokovnim vodstvom predvideno **15. septembra** v Dvorani Pungrt, Šmartno pri Litiji.

Ustvarjalne delavnice

Prva ustvarjalna delavnica je predvidena v torek, **28. 9. 2021, ob 9.00.** Pridružite se nam! Ne pozabite, da imamo v mesecu oktobru edukativno okrevanje.

EDUKATIVNO OKREVANJE

Terme Krka – Šmarješke Toplice, 17. 10.–24. 10. 2021

Hotel Šmarjeta ****	17. 10.–24. 10. 2021	Turistična taksa (8 dni/7 noči)
7 polpenzionov v dvoposteljni sobi	329,00 €	2,50 €/na dan/osebo = 20,00 €
7 polnih penzionov v dvoposteljni sobi	413,00 €	2,50 €/na dan/osebo = 20,00 €

Terme Krka - Dolenjske Toplice, 17. 10.–24. 10. 2021

Hotel Kristal ****	17. 10.–24. 10. 2021	Turistična taksa (8 dni/7 noči)
7 polpenzionov v dvoposteljni sobi	329,00 €	2,50 €/na dan/osebo = 20,00 €
7 polnih penzionov v dvoposteljni sobi	413,00 €	2,50 €/na dan/osebo = 20,00 €

V Hotelu Šmarjeta in Kristal lahko uveljavljate tudi turistične bone, v kolikor jih še niste porabili.

V zakonu je določena **prenosljivost bona** med upravičenčevimi sorodniki v ravni vrsti do drugega kolena (stari starši, starši, otroci, otroci zakonca ali zunajzakonskega partnerja, vnuki), zakonci, zunajzakonskimi partnerji, partnerji v sklenjeni ali nesklenjeni partnerski zvezi ter med otroki in njihovimi zakonitimi zastopniki, če to niso njihovi starši.

Društvo diabetikov Litija in Šmartno pri Litiji prispeva rednim članom 50,00 €, podpornim članom pa 25,00 € enkrat v letu. Članom, katerih mesečni dohodek znaša manj kot 450,00 €, prispeva društvo 100,00 € enkrat v letu (potrdilo o prihodku mora biti priloga ob prijavi za okrevanje).

Vse naše programe bomo izvajali po priporočilih NIJZ. Pri dodatnih omejitvah, za katere upamo, da jih ne bo, vse aktivnosti odpadejo.

Ne pozabite, da v društvu zagotavljamo merilne aparate in merilne lističe ter lancete. Lahko nas predhodno pokličete, da vam pripravimo vse, kar potrebujete. V društvu smo vedno prisotni ob uradnih urah v ponedeljek in sredo **od 8.00 do 11.00**, dosegljivi smo na naših telefonih **031 777 153, 031 777 154, 01 898 15 84**, ostale dni v tednu pa na mobilnem telefonu **031 777 154** in na elektronski pošti drustvo.dia.litija@siol.net.

Obiščete nas lahko tudi na našem Facebook profilu in prenovljeni spletni strani www.diabetiki-litija-smartno.com.

Aktivnosti Društva upokojencev Šmartno

Avtor članka: Boris Žužek

KOPANJE V DOBOVI

V juliju in avgustu smo bili na kopanju v Dobovi dvakrat: 14. julija in 6. avgusta. Potovali smo z vlakom. Prvič nas je bilo devet, drugič pa sedem. Z Dobovo, ki je pri hrvaški meji, so zelo ugodne zveze z vlakom, prevoz pa je brezplačen. Za triurno kopanje smo odšteli po 6 €.

NA STUDENCU

Tudi letos smo bili v poletnem gledališču na Studencu pri Domžalah. Tokrat smo si ogledali opereto »Pri belem konjičku«. Predstavo je obiskalo 21 ljubiteljev gledališča.

BILI SMO NA PRIMSKOVEM

4. avgusta smo na povabilo naše upokojenske sekcije Nove koreni-

ne obiskali naše člane na Primskovem in se srečali z njimi pri lovski koči. Ančka Ulčar, voditeljica skupine Šola zdravja, je poskrbela tudi za telovadbo. Srečanje smo sklenili z malico, ki jo je pripravila gostilna iz Radohove vasi.

NADALJUJEMO Z JUTRANJIMI POHODI

Kljub vročini tudi v juliju in avgustu nadaljujemo s pohodi vsak ponedeljek ob 8. uri zjutraj. Le-teh se udeležuje od 6 do 9 pohodnikov.

Srečanje prostovoljk Zasavja

Avtorica članka: Marjana Kolar – koordinatorka SZS

V četrtek, 26. 8. 2021, je Zasavska pokrajinska zveza upokojencev s pokrajinsko koordinatorko Zasavja, gospo Jerico Laznik, organizirala srečanje prostovoljk Zasavja, ki delujejo v projektu »Starejši za starejše«. Poleg koordinatork tega projekta so bili povabljeni tudi predsedniki društev upokojencev Litija, Gabrovka, Šmartno pri Litiji, Zagorje, Trbovlje in Hrastnik. Lokacija je bila čudovita – Gostilna pr' Čop na Podkumu.

Zbrali smo se ob 10. uri. Za dobrodošlico so nam postregli z aperitivi, kavo in dvema pogačama: česnovno in skutino. Takoj se je videlo, da bo vzdušje enkratno, saj smo vsi potrebovali druženje, klepet in izmenjavo izkušenj na terenu. Marsikatera prostovoljke so bile v takšni družini prvič, a so hitro navezale pristrčen stik z vsemi.

Počasi smo se namestili v večnamenski prostor (pod vsemi PCT pogoji). Za uvod v dogajanje nam je zaigral ansambel Zimzelen. Ker je bila predsednica Jerica Laznik odsotna, je bilo vodenje v rokah namestnice, gospe Nade Pintar iz Šmartnega pri Litiji. V uvodnem nagovoru nas je pozdravila in bila vesela, da smo se udeležili v tako velikem številu, pa čeprav nismo bili vsi. Prostovoljcem se je zahvalila za nesebično in srčno delo predvsem v času pandemije, saj so s svojim poslanstvom kljub težkim razmeram nadaljevali in pomagali uporabnikom skozi celo leto. Poudarila je, naj svojo srčnost, izkušnje in dobra dela še naprej

delijo med starejše, predvsem tiste, ki so osamljeni in pomoči potrebni. Po svojem nagovoru je dala besedo vsem predsednikom društev. Besedo sta dobili tudi vodja projekta »Starejši za starejše« na ZDUS-u, gospa Rožca Šonc, in nekdanja pokrajinska koordinatorka Zasavja, gospa Marjana Bajda.

Ko je bil uradni del zaključen, smo naredili sliko s predsedniki in nato še s koordinatorki. Ansambel nas je povabil, da skupaj vstanemo, si nalijemo prvi kozarček in zapojemo »Kol'kor kapljic ...« In smo, prav vsi, tudi zapeli.

Sledila je glasba in kaj hitro smo bili na plesišču. Vzdušje je bilo res enkratno. Pred kosilom nas je pozdravil kuharski mojster Lojze Čop, nam povedal, kakšno ponudbo imajo in kaj nam je pripravil za ta dan, ter nam zaželel prijetno bivanje pri njih.

Po kosilu smo imeli ogled starih objektov, ki jih je Lojzetova mama, gospa Ilja Čop, prav iznajdljivo in unikatno preuredila. Na šaljiv način nam je povedala, kako se je prenove lotila in kakšne zapreke je doživljala. Stara

gostilna služi spominom na zgodovino. V njej so zanimivi artikli iz preteklosti in obilo nagačenih živali na stenah.

Kozolec, pod katerim so včasih sedeli gostje, je preurejen v »poročno dvorano«, kajti tam so mogoči tudi poročni obredi in ohceti. Svinjski skedenj je preurejen v kopalnico s tušem in wc-jem, umivalnikom in prostorom za počitek. V prostor, v katerem so včasih shranjali mrvo, je nameščenih sedem različnih »lojtrskih« vozov in prav vsak je preurejen v posteljo. Na podstreho tega objekta pa je dodala več kot deset skupnih ležišč. Vsi smo se čudili njeni iznajdljivosti. Tudi manjši bazen je na travniku, ki ga je priredila iz osebnega avtomobila.

Skratka, lokacija za zaključene družbe in prenočitev je enkratna. Vsi, presenečeni nad videnim, smo se vrnili v večnamenski prostor, kjer so nas čakali sladica, glasba, ples in zabava. Pred odhodom domov pa smo seveda naredili še skupinsko fotografijo.

Hvala pokrajinski zvezi za zelo uspelo druženje v upanju, da se kmalu spet srečamo.

Lilin poletni Vrtiljak

Avtorica članka: Aleksandra Krnc

V lenobnem zatišju poletnih dni je med Livolci živahno. Razstava Furmani je bila na ogled v avli Občine Litija do 30. 6. 2021 in se je z mesecem julijem selila v Muzej Litija. Letos smo organizirali prvi otroški Ex tempore, ki se ga je udeležilo kar 19 otrok. Ponosni smo na nove dosežke naših članov.

Na razstavo za Zlato paleto fotografija in kiparstvo so se uvrstile Danijela Kunc, Marija

Urancar Murn, Jelka Jantol ter Sabina Slana Cvikl, ki je bila tudi prejemnica certifikata za fotografijo. Članica Lile Gabrijela Hauptman je izdala svojo drugo pesniško zbirko, ki jo je v mesecu juniju predstavila na gradu Bogenšperk.

Člani društva so se udeležili 11. Tabora ljubiteljskih slikarjev Slovenije, katerega soorganizatorji so bili. Uspešno smo zaključili literarno delavnico in foto tečaj, ki ju bomo nadaljevali spet v jeseni.

5. julija se je kot poklon Primožu Trubarju in prvi slovenski knjigi v Knjižnici Litija zgodilo odkritje zidne freske z naslovom »Brati inu obstati«, ki jo je naslikala umetnica Natalija Borišek.

V šmarnski knjižnici smo 1. avgusta na temo Šmartnega pri Litiji in Slavka Gruma pripra-

Odkritje freske Natalije Borišek

vili razstavo, ki je bila odprta hkrati s spomenikom Slavku Grumu.

V delu je projekt 5. slikarske poti, ki naj zaenkrat ostane še majhna skrivnost ...

Nagradite svoje izdelke z znakom kakovosti Srca Slovenije!

Avtorica članka: Tina Pregel

Kakovost izdelkov danes ni več le naključje ali želja ponudnika, pač pa je to potreba vsakega proizvajalca, rokodelca ali prehranskega ponudnika, ki želi biti konkurenčen in uspešen. Kolektivna blagovna znamka Srca Slovenije zagotavlja kakovost pridelkov, prehranskih in rokodelskih izdelkov ter izdelkov unikatnega in industrijskega oblikovanja z območja destinacije Srca Slovenije.

Če v Srcu Slovenije **ustvarjate rokodelske izdelke oz. izdelke unikatnega in industrijskega oblikovanja ali pridelujete in predelujete prehranske izdelke**, vabljeni, da kakovost vaših izdelkov preverite s prijavo na razpis za uporabo Kolektivne blagovne znamke Srca Slovenije.

Na ocenjevanje se lahko prijavite fizične osebe z dejavnostjo, nosilci kmetijskih gospodarstev in podjetja iz občin, ki zaokrožujejo območje Srca Slovenije: Dol pri Ljubljani, Domžale, Hrastnik, Ivančna Gorica, Kamnik, Komenda, Litija, Lukovica, Mengeš, Moravče, Radeče, Šentrupert, Šmartno pri Litiji, Trbovlje, Trzin in Zagorje ob Savi.

Rok za prijavo je **5. oktober 2021**. Interes za prijavo sporočite že prej, nekje do začetka septembra. Preverite razpisne pogoje na spletni strani <http://www.srce-slovenije.si/> okolje.

Dodatne informacije: **rokodelski izdelki** – Mija Bokal, 01 89 62 713, mija.bokal@razvoj.si, **prehranski izdelki** – Tina Pregel, 01 896

RAZVOJNI CENTER SRCA SLOVENIJE

DEVELOPMENT CENTRE OF THE HEART OF SLOVENIA

27 14, tina.pregel@razvoj.si.

S certifikatom Srca Slovenije se ponaša že 55 ponudnikov. Pridružite se nam tudi vi in skupaj z nami ustvarjajte uspešne zgodbe v Srcu Slovenije!

Tedni vseživljenjskega učenja

IZOBRAŽEVALNI CENTER GEOSS

Avtorica članka: Tjaša Dragoš, IC Geoss

Henry Ford je zapisal, da je star, kdor se neha učiti, in kako prav je imel! Izobraževalni center Geoss, skupaj s svojimi predhodniki, že 60 let omogoča prenos znanja na vas, dragi občani in občanke, študentje, tečajniki ...

Veseli smo, da tudi letos lahko sodelujemo v akciji Tedni vseživljenjskega učenja (TVU) in tako skupaj s številnimi organizacijami iz Litije, Šmartnega pri Litiji in bližnje okolice promoviramo in opozarjamo na vsepris-

tnost, pa tudi pomembnost učenja. Zaradi razmer, povezanih s preprečevanjem širjenja bolezni COVID-19, je tudi letos akcija predstavljena na jesenski čas, od 6. 9. do 10. 10. 2021. V okviru akcije TVU se v Litiji, Šmartnem pri Litiji in okolici že izvajajo brezplačni izobraževalni dogodki različnih izvajalcev. Termine si lahko ogledate na spletni strani <https://tvu.acs.si/sl/koledar/> in spletni strani IC Geoss.

K sodelovanju še vedno vabimo zavode, društva, organizacije, podjetja, da skupaj z nami promovirate in širite dostop do vseživljenjskega učenja in da v akciji TVU sodelujete s svojimi izobraževalnimi dogodki. Ti so lahko namenjeni zaključenim skupinam ali pa vsem občanom. Za več informacij lahko pokličete Izobraževalni center Geoss na tel. št. 031 759 355 ali pišete na info@ic-geoss.si.

Tamburaški orkester Šmartno vabi nove člane!

Avtorica članka: Nataša Zavšek

V Šmartnem je zvok tamburic prisoten že od leta 1892. Za ohranjanje dolgoletne tradicije si v tamburaškem orkestru Šmartno prizadevajo še danes, zato vabijo nove člane, da se jim pridružijo v tamburaških vrstah in ob tem pridobivajo neprecenljive izkušnje in spomine.

V orkestru za vsakega člana zagotovijo **inštrument, notno gradivo in učne ure**, na katerih posameznik pridobi osnovno poznavanje inštrumenta in tehniko igranja. Zagotavljajo dobro družbo in zabavo, pa tudi resno delo in priprave na različne projekte, koncerte in tekmovanja. Vsi, ki imate ljubezen do glasbe in si želite svoj prosti čas glasbeno popestriti, se pridružite članom tamburaškega orkestra Šmartno!

Kontakt: tamburasi.smartno@gmail.com
Spletna stran: www.srce-me-povezuje.si/smarskitamburasi/
Umetniški vodja, Štefan Vidic: 040 219 788
Tajnica, Manca Murn: 068 621 589

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Za pomoč starejšim vabimo k sodelovanju prostovoljce

Avtorica članka: Anita Molka, Razvojni center Srca Slovenije

Sredi junija 2021 se je pričel izvajati projekt »Točka za starejše – Vzpostavitev modela in storitev za pomoč starejšim na domu«, ki bo omogočil prenos znanja, praktičnih izkušenj, storitev svetovanja in pomoči na domu skozi predavanja ter delavnice za prostovoljce in občinske koordinatorje. K sodelovanju vabimo prostovoljce, ki bodo vključeni v več ravni projekta – kot prostovoljci na terenu ali v lokalnih pisarnah.

Vodilni partner projekta je **Lokalna akcijska skupina Srce Slovenije**, partnerji pa **Občina Litija, Občina Lukovica in Društvo upokojencev Šmartno pri Litiji**. V prvi fazi (leto 2021) se bo izvedla predstavitev primera dobre prakse **Zavoda Oreli** iz Kamnika ter prenos njihovega znanja in izkušenj na preostalo območje LAS Srce Slovenije. V ta namen se bo organiziralo predavanje o Strategiji dolgožive družbe ter tri delavnice na temo **prostovoljstva, projektnega vodenja ter vzpostavitve in vodenja točk za starejše**. Delavnice bodo namenjene vsem, ki želijo spoznati kamniški model in pridobiti večšine za koordinatorja mreže za po-

moč starejšim. Za vsako partnersko občino se bo pripravila strategija razvoja storitev za starejše na osnovi izvedene analize obstoječega stanja in želenega končnega stanja, kar bo podlaga za aktivno izboljšanje obstoječih storitev in uvajanje novih. V drugi fazi (leto 2022) pa bodo v Litiji, Lukovici in Šmartnem pri Litiji **vzpostavljene tri »Točke za starejše«**, vzpostavila se bo **mreža sodelujočih organizacij in prostovoljcev**, razvile pa se bodo tudi **storitve za starejše**. Na točkah za starejše bo omogočeno sprejemanje telefonskih klicev, elektronske pošte, pa tudi osebni obiski, na katerih bodo starejši lahko povprašali za nasvet in

Prvi sestanek partnerjev projekta LAS »Točka za starejše«, ki se je odvijal 22. junija 2021 na Občini Litija.

pomoč. Pripravila se bodo tudi navodila za uporabo točke za starejše, ki se bodo promovirala po različnih kanalih.

Svoj interes za vključitev v mrežo prostovoljcev sporočite na anita.molka@razvoj.si ali pokličite na **01 896 27 10**. Zelo pomembno je, da se pravočasno prijavite, saj bomo jeseni pričeli z delavnicami in izobraževanji. Za vse dodatne informacije nas kontaktirajte.

Več o projektu si preberite na spletni strani LAS Srce Slovenije www.las-srceslovenije.si. Projekt sofinancirata Evropska unija iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in Republika Slovenija v okviru Programa razvoja podeželja RS 2014–2020. Organ upravljanja, določen za izvajanje Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020, je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Za vsebino je odgovoren LAS Srce Slovenije.

Srečanje starejših krajanov v KORK Jablanica

Avtor članka: Odbor KORK Jablanica

Kot se poje Slakova pesem »V dolini tihi je vasica mala ...«, tudi v Jablaniški dolini se je dogajalo ..., in sicer v nedeljo, 29. avgusta 2021, smo imeli v Pustovem mlinu srečanje starejših krajanov KORK Jablanica.

Z obiskom in pozdravom nas je počastila tudi predstavnica OZRK Litija, ga. Marinka Vidgaj. Posebno zahvalo smo namenili svojem ge. Marije Hauptman, ki so denarne prispevke ob slovesu naše najstarejše sokrajanke namenili KORK Jablanica.

Za dobro voljo so poskrbele pevke ŽPZ društva LAZ in Peter Ponebšek, ki je ubrano igral na harmoniko vse vrste viž.

Za srečanje smo pripravili tudi strokovno predavanje, ki ga je izvedel g. Gašper Novak, diplomirani zdravstvenik iz podjetja Blaginja. Seznanil nas je s svojim avtorskim delom – priročnikom *»Kaj mi pripada v jeseni življenja?«*.

Poleg hrane in pijače je bilo vsega ravno prav – petja, igranja na harmoniko, plesanja, druženja in izobraževanja.

Ob slovesu smo si obljubili *»Ob letu osorej se vidimo spet!«*.

Zakonski jubilanti

Avtor članka: Uroš Pušnik

V nedeljo, 4. julija, so se pri sv. Martinu v Šmartnem pri Litiji zbrali zakonski jubilanti. Zahvalili so se za svojega sozakonca, njihovo družino in skupno prehojeno pot.

Letos se je slovesnosti udeležilo 17 parov, in sicer: 65 let je slavil 1 par, 50 let 5 parov, 40 let 3 pari, 30 let 2 para, 25 let 3 pari, 20 let 2 para in 10 let 1 par. Slovesno sv. mašo je vodil domači

župnik g. Marko Mohor Stegnar ob somaševanju duhovnega pomočnika g. Vinka Malovrha. V mašnem nagovoru je izpostavil, da je vsakodnevna lepa beseda zelo pomembna v zakonu, saj je poleg pohvale, ki blagodejno vpliva na drugega, še kako preprosta stvar, ki nam da gorivo za življenje. »Najdragocenejše, kar imate, jubilatke in jubilanti, je vaša žena, vaš mož. Bodite ponosni drug na drugega v vseh dobrih trenutkih, pa tudi v trenutkih preizkušenj,« je dejal in dodal, naj ne opuščamo molitve drug za drugega.

Slovesnost so polepšali mladi pevci in domači pritrkovalci. Vsem jubilantom pa voščimo stanovitnosti in spoštovanja, zdravja ter družinske sreče še na mnoga leta.

Srečanje veteranov OZ VVS Litija - Šmartno

Avtor članka: Radovan Petje

Končno so se epidemiološke razmere toliko izboljšale, da smo lahko izvedli med člani tako zeleno srečanje veteranov in njihovih partnerk. Kljub slabemu vremenu se nas je zbralo okoli sto.

Srečanje je bilo v Veliki Štangi v športnem parku. Dež nas ni motil, saj je prizorišče odprto in pokrito. Naše partnerice so za dobrodoščilo pripravile nekaj dobrot in napitke, za kar se jim zahvaljujemo. Osrednji del srečanja je vedno tekmovanje. V moški in ženski kategoriji smo se pomerili v streljanju z zračno puško, zabijanju žebeljev v tnilo in metu podkve v krog. V posameznih kategorijah so prvi trije v ženski in moški kategoriji prejeli skromne praktične nagrade, tako tudi zmagovalca v vseh kategorijah, ki sta bila Janja Stopar in Bojan Kovič.

Ker naše območno združenje pokriva dve občini, so se za zabavo pomerili v vlečenju vrvi moški in ženske iz obeh občin.

Avtobusno prevoznništvo in turistična agencija RUDI TURS

Avtor članka: Rudi Turs

Že več kot 30 let skrbimo, da je pot do cilja prijetno doživetje. Vedno znova se trudimo opravičiti vaše zaupanje na potovanjih ali krajših izletih. Naši avtobusi so turistični, brezhibni, prepoznavni s simpatičnim žigom »Greetings from Slovenia«, v katerih je poskrbljeno za varnost in udobje.

Cilj naše agencije je, da se vrtijo kolesa naših domačih avtobusov in da so stranke deležne brezhibne in odlične storitve. Sodelujemo tudi z drugimi agencijami in prevozniki, verjamemo, da se moramo med seboj podpirati in si pomagati. V povezovanju je moč. Poleg preverjene ponudbe nas odlikujejo hitra odzivnost, konkurenčne cene in osebni pristop. Če v naši ponudbi ne boste našli prave izbire za vas ali vašo skupino, vam z veseljem svetujemo ali or-

ganiziramo program po vaši želji.

Storitve podjetja:

- organizacija prevozov za posameznike in skupine;
- priprava programov, organizacija in izvedba privlačnih potovanj po Sloveniji in celotni Evropi;
- organizacija namestitev, gostinskih in drugih storitev;
- izkušeni vozniki, ki vas bodo varno pripeljali na cilj;

Rudi Turs

- strokovni vodniki, s katerimi so potovanja pravi užitek.

Kontakti:

RUDI TURS, D. O. O.
Velika Štanga 22
1275 Šmartno pri Litiji
ruditurs@siol.net
www.ruditurs.com

Turistična agencija RUDI TURS
Breg pri Litiji 53
1270 Litija
ta.ruditurs@gmail.com
www.ruditurs.com

Foto Studio Litija

foto studio litija

Avtor članka: Foto Studio Litija

Foto Studio Litija z dolgoletno tradicijo vas vabi v svoje prostore v centru Litije, kjer boste našli vse in še več za fotografije in fotografiranje.

Ponujamo razvijanje fotografij (tudi večjih formatov, tiskanih na obstojno in neobčutljivo plastično maso – forex), skeniranje in obdelavo starih in zbledelih spominov, fotografiranje za osebne dokumente (brez predhodne najave) ter obredov (sv. krsti, obhajila, birme), skupinsko fotografiranje (šole, vrtci, valete, maturantski ples) ali pa portretno fotografiranje v našem studiu na različnih ozadjih.

Fotografije vam razvijemo, ponudimo različne okvirje in albume, da vaši najlepši spomini ostanejo trajni.

Če vam zmanjka idej za priložnostno darilo, vam izdelamo barvno skodelico z vašo fotografijo, v zimskem času natisnemo koledar ali pa preprosto kupite darilni bon.

Za več informacij pokličite na telefon 01 898 44 46 ali obiščite www.fotolitija.si.

Sodelavci Foto Studia Litija ... KER FOTOGRAFIJA POVE VEČ KOT 1000 BESED ...

V Šmartnem se bo ponovno igrala prva liga

Avtor članka: RD Herz Šmartno

Tudi v lanski sezoni ni šlo brez vpliva koronavirusa COVID19, ki je sezono razdelil na dva dela, saj je bila vmes pavza, dolga kar štiri mesece. Se je pa nato le odvila do konca, saj smo v juniju dobili prvaka in podprvaka 1. B lige, ki sta napredovala v Ligo NLB. Podprvak lige je postala naša ekipa, RD Herz Šmartno, ki bo v sezoni 2021/22 igrala med najboljšimi v Ligi NLB!

Članska ekipa je priprave na novo sezono začela 28. julija. Strokovni del ekipe ostaja nespremenjen, glavni trener je Aleš Šmejc, ki mu pomagata Midhad Muratović (ki je tudi še aktiven vratar) in Jon Čopar. Vodja članske ekipe ostaja nepogrešljivi Mitja Verbovšek.

Ekipo sta okrepila tudi dva igralca. V domače društvo se je iz MRK Krka vrnil desni zunanji Jaka Avsec, ki bo s svojimi izkušnjami in znanjem v veliko pomoč mladim igralcem. Druga okrepitev prihaja iz RK Celje Pivovarna Laško, na posojilo prihaja mladi Jakob Pelko, ki igra na položaju desnega krila. Prav tako so se članski ekipi pridružili tudi nekateri mladinci, tako da skupen kader za člansko ekipo šteje 18 igralcev in 3 vratarji.

Pred novo sezono so bile na vrsti prijateljske tekme, do sedaj jih je ekipa odigrala pet, dve posamezno in tri na 27. Šilčevem memorialu.

11. 8. 2021 RK Dol TKI Hrastnik : RD Herz Šmartno 30 : 27

18. 8. 2021 RD Herz Šmartno : RK Grosuplje 32 : 29

27. Šilčev memorial:

27. 8. 2021 RD LL Grosist Slovan : RD Herz Šmartno 21 : 16

27. 8. 2021 RD Herz Šmartno : RD Urbanscape Loka 18 : 23

28. 8. 2021 RK Sevnica : RD Herz Šmartno 34 : 33 (po 7 m)

Do prvenstva, ki se je začelo šele 11. 9. 2021, ni bilo več veliko časa, tako da se je morala ekipa kar hitro še dodatno uigrati. Že sam začetek prvenstva je težak, saj je v prvem krogu na vrsti gostovanje v Ribnici, že drugi krog pa v Šmartno prihaja RK Celje Pivovarna Laško, pri katerem igra tudi naš nekdanji igralec Tilen Strmljan. Tekma bo predvidoma v soboto, 18. 9. 2021.

V avgustu so bile dejavne tudi mlajše selekcije. Prvi so 16. avgusta s treningi začeli starejši dečki A in kadeti. Obe ekipi vodi Robert Šafarič, ki tako ostaja trener v našem društvu. Obe ekipi sta že zelo

aktivni, saj sta v vikendu med 27. in 29. 8. 2021 nastopili na močnem turnirju v Ivančni Gorici. Starejši dečki A so na koncu zasedli odlično 3. mesto. Kadeti so bili z eno zmago predzadnji, ampak so pokazali veliko borbenost, saj so v povprečju za eno leto mlajši od ekip, s katerimi so se pomerili.

Mlajši dečki A, B in C so štartali s treningi konec avgusta, ekipe pa vodijo trenerji Jani Peterlin, Andraž Justin in Grega Močnik.

V mesecu septembru bodo pričeli z vadbo tudi vsi rokometarji in rokometarice mini rokometar. Trenerji pri najmlajših so Aleš Šmejc, Filip Gradišek in Jaka Avsec ter trenerka Tanja Oder.

Vse novice glede nove sezone in spremljanja tekem bomo objavljali na naši Facebook strani, na kateri si lahko tudi ogledate vse zadnje novice. Upamo tudi, da bomo z odgovornim ravnanjem lahko speljali celotno sezono do konca.

Evropska komisija vabi: Konferenca o prihodnosti Evrope

Avtorica članka: Tina Radaković, Predstavništvo Evropske komisije v Sloveniji

Konferenca o prihodnosti Evrope je nova odprta in vključujoča oblika posvetovalne demokracije, njen namen pa je Evropejcem omogočiti večji vpliv pri oblikovanju evropskih politik. Začela se je maja letos, potekala bo pa do junija 2022. Skupno predsedstvo (Evropska komisija, Evropski parlament in Svet EU) se je zavezalo, da bo spremljalo njen potek in ugotovitve.

K sodelovanju na konferenci želimo pritegniti čim večje število ljudi vseh starosti, spolov in prepričanj iz vseh družbenih okolij, še posebej lokalne skupnosti, nevladne organizacije, izobraževalne in

kulturne ustanove, socialne zavode ter skupine državljanov.

Kako se lahko vključite?

Na spletni platformi objavite svoje zamisli in predloge na kakršnokoli temo o prihodnosti Evrope.

- Platforma je **večejezična**, vse objavljene zamisli in ideje pa računalnik avtomatično prevede v izbran EU jezik.
- Objavlja lahko **kdorkoli**, ki se zaveže k spoštovanju temeljnih načel konference.

Komentirajte, delite ali podprite že objavljene ideje.

Udeležite se dogodkov o prihodnosti Evrope.

- Na platformi poiščite dogodke v vaši bližini ali spletne dogodke, ki potekajo pod okriljem konference.

Organizirajte in objavite lasten dogodek o prihodnosti Evrope.

- Primeri vključujočih in sodelovalnih dogodkov v živo ali prek spleta: **pogovor, debata, srečanje ...**
- Na platformi lahko objavite tudi že *načrtovane dogodke*, ki se dotikajo tem, ki so pomembne za prihodnost Evrope.
- Vsi udeleženci in dogodki morajo spoštovati *listino konference o prihodnosti Evrope*, ki določa standarde za spoštljivo vseevropsko razpravo.

Po koncu dogodka zapišite zamisli in ideje, ki so jih udeleženci podali na dogodku.

- Za napotke se lahko obrnete na Predstavništvo Evropske komisije v Sloveniji ali na EUROPE DIRECT informacijske točke v šestih slovenskih regijah.

Kaj se bo zgodilo z zbranimi idejami?

Ključne ideje in priporočila s platforme bodo prispevala k omizjem z evropskimi državljanke in državljani ter plenarnim zasedanjem Evropskega parlamenta, kjer se bo razpravljalo o teh zamislih in priporočilih, vse skupaj pa bo pripomoglo k oblikovanju zaključkov konference.

Več na spletu:

- futureu.europa.eu (spletna platforma Konference o prihodnosti Evrope),
- slovenia.representation.ec.europa.eu (Predstavništvo Evropske komisije v Sloveniji),
- europedirect.si (informacijske točke EUROPE DIRECT).

<https://obcina.smartno.si/mediji/krajevne-novice/>

*Končane skupne so poti,
v spominu so ostale,
kot biser dni, kot sen noči,
čas jih več ne rani.*

ZAHVALA

V juniju je v večnost odšla naša draga mami, babi in tašča

JANA GROŠIČAR,
roj. 16. 6. 1948.

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste v času njene boleznii pomagali ohranjati upanje v ozdravitev ter nam ob njenem neizbežnem slovesu stali ob strani. Hvala vsem, ki ste jo imeli radi in ji s tem polepšali življenje.

Draga mami, predvsem HVALA TEBI za brezpogojno ljubezen, s katero si naju pospremila v odraslost. Vsi te neizmerno pogrešamo. Se objamemo spet med zvezdami . . .

Sonja in Alenka z družinama

*Srce je omagalo,
tvoj dih je zastal,
a nate spomin bo
večno ostal.*

ZAHVALA

Tiho se je poslovil naš dragi

ANDREJ VIDMAR,
30. 7. 1937–30. 7. 2021.

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, podarjene sveče in cvetje. Posebna zahvala gre zaposlenim Doma Tisje in zdravnikom Zdravstvenega doma Litija, ki so skrbeli zanj, gasilkam in gasilcem za opravljeno pogrebno slovesnost in poslovilne besede, pogrebem, pevcem, trobentaču, župnikoma Marku Moharju Stegnerju in Janezu Juhantu za opravljen obred.

Vsi tvoji

*Ni te več na vrtu, ne v hiši,
nič več glas se tvoj ne sliši.
Če lučko na grobu upihnil bo vihar,
v naših srcih je ne bo nikdar!*

V SPOMIN

23. avgusta 2021 je minilo žalostno leto,
odkar je za vedno zaspal naš predragi mož, ati in ata

IVAN – JANEZ MLAKAR
iz Šmartnega pri Litiji,
30. 8. 1940–23. 8. 2020.

Neizmerno te pogrešamo.

Vsi tvoji

*Kogar imaš rad, nikoli ne umre,
le daleč, daleč je . . .*

V SPOMIN

5. septembra mineva 1 leto, odkar nas je zapustil

PAVEL PRIMC.

Vsem, ki ga ohranjate v lepem spominu,
postojite ob njegovem grobu ter prižigate sveče,
iskreno hvala.

Vsi njegovi

V SPOMIN

Na sončen jesenski dan pred petimi leti se je od nas za vedno poslovil naš najdražji

FRANC HOSTNIK
(10. 1. 1926–23. 9. 2016)
iz Šmartnega pri Litiji, Grumova cesta 14.

Za vedno bomo v srcih ohranili prekatke trenutke, ko so se lahko pletle naše poti.

Pogrešamo ga in s ponosom se ga spominjamo soproga Slavi, sin Boštjan s soprogo Jelko in hči Urška ter vnuki Boštjan, Klemen in Domen.

IZ NOVE KNJIGE KNJIŽNICE LITIJA

Bolj ko je komat okrancljan, bolj konj z veseljem vleče

Avtorica članka: Andreja Štuhec

Zaključili smo dveletni domoznanski projekt Knjižnice Litija. Pričevanja in zapise spominov o furmanih, kmetijskih in gozdarskih delih s konji ter spretnosti obrtnikov, ki so bili v pomoč in podporo tem dejavnostim, smo povezali v knjigo. Prispevki prinašajo poleg osebnih spominov na delo in sposobnosti tudi zanimive opise življenja naših prednikov v času med obema vojnama, predvsem pa v obdobju do 70. let minulega stoletja. Ohranjeno dediščino dopolnjujejo tudi fotografije. Knjigo si v knjižnici lahko kupite ali izposodite. Za pokušino z vami delimo odlomek zgodbe o furmanu Jožetu Kahnetu iz Šmartnega; po pripovedovanju sina Viktorja jo je zapisala Ida Dolšek.

KONJU Z NAPAKAMI SO REKLI ŠTATLJIV KONJ (ODLOMEK)

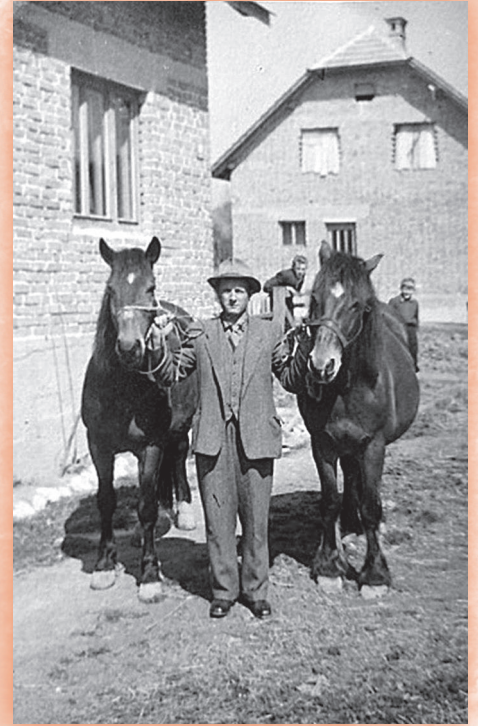
V svoji delovni dobi je oče zamenjal več konj, pri starosti sedem, osem let jih je prodal in kupil mlajše. Včasih so mu jih svetovali mešetarji ali pa si jih je sam poiskal pri znanih prodajalcih. Pomembna je bila starost, ki so jo prepoznali po zobeh, ostalih *tadlov* pa ni bilo mogoče takoj videti. Konju z napakami so rekli *štatljiv* konj. Lahko je grizel, brcal, bil nevodljiv ali pa je bil neubogljiv, ustavil se je sredi klanca in trmasto vztrajal pri svojem. Za take primere si je ob nakupu izgovoril garancijo in konja vrnil. Pri konjih je imel kar srečo, večina so bili dobro vodljivi, neplašni, lahko je sedel na vozu; v hrupu ali ob nevarnih poteh pa je hodil *vštric*. Po furi se je kdaj ustavil v gostilni in če je trajalo predolgo, sta konja kljub zavori sama pripeljala domov.

Fura je trajala ves dan. Zjutraj je oče v poletnih mesecih vstajal ob petih, pozimi pozneje. Pred furo je konje najprej nakrmil s senom in ovsom, lahko tudi s koruzo, očistil s *štrigljem* in skrtačil. Dlaka se je kar svetila. Nato so se napojili s čisto vodo iz vedra. Tako pripravljenim je čez glavo nataknil *kis*, da jih ni žulilo, nato *komat*, končno je prišla na vrsto še uzda, vse jermenje je natančno napeljal in ga zapel k *štangi* voza.

Ko je postoril vse tako, da je bilo prav, je vzel malico, kruh, kos klobase ali slanine, kar je pač družina premogla, vrgel na sprednjo *dilo*, kjer je sedel, še konjski *deki* in za primer slabega vremena za vsakega *celtno*. Nato se je usedel na svoje mesto, potegnil za vajeti in »*dijo*«. To je bil ukaz za naprej, poznal pa je tudi druga povelja, »*hot*« za zavijanje na desno, »*bistahor*« za levo ter za ustavljanje »*eeeeej*«, lahko pa jih je vodil z vajetmi. Na vozu ni manjkal *žakelj* sena, v roki pa bič, ki je zaradi končka *špage* na koncu prepletenih usnjenih trakov glasno počil. Uporabljal ga je bolj za rahlo švrkanje pri vzpodbudi, malo jih je *ufliknil*, ko so morali konji uporabiti vso svojo moč po klancu navzgor. Nikoli jih ni pretepal, konji so občutljive živali, jim pa je zraven dajal korajžo z: »*Ala, gremo! Dijo!*«

Če v strmih klancih niso zmogli, so si furmani pomagali s *forajtanjem*. Par konj so si sposodili, ga pripravili pred svoj par in srečno do vrha. Svojemu pomagaču so potem, če je imel težak tovor, uslugo enako vrnili. Po klancu navzdol pa je bilo potrebno voz zavirati. Ena zavora je bila montirana na štangi in jo je reguliral z nogo, ta je bila primerna le za manjše spuste, za strme pa so bili *žlajfi*, moral je stopiti z voza in zavoro na sprednjem in zadnjem kolesu priviti ročno, včasih pa je podložil tudi coklo. S starejšim bratom Jožetom sva očeta večkrat spremljala na furah in najbolj strašljive so bile vožnje po strmem klancu navzdol.

Večinoma je vozil les pri Gozdnem gospodarstvu. Najprej je s konjem z vlekel hlude do poti, debele posamično, drobnejše po dva, potem naložil na voz, ki se je lahko s premikom sure prilagodil dolžini hlodovine, nato pa odpeljal na železniško postajo Litija ali do Kunstlerjeve žage na Frtici, lahko tudi do Slančeve v Zagorici, poznejše Lesne. Zaslужek je bil tudi pri premogu. Ko je po železnici prispela pošiljka, so furmani razpeljali premog do naročnikov. Premog je lažji, vozil ga je hkrati v dveh *trugah*, medtem ko je pesek iz Mihčevega ali Ko-

Jožef Kahne s konji pred novo hišo na Ustju okoli leta 1954

želovega *pruha*, savsko mivko in *šuder* prevažal le v eni. Vozil je tudi svinčevo rudo in barit iz sitarjevškega rudnika do železniške postaje, naprej pa so transportirali v mežiško topilnico.

Konji so bili nepogrešljivi tudi doma, navozili so gnoj na njivo, zorali, pobranali, poleti pripeljali seno, jeseni pa pridelke. Pozimi je zapregel tudi sani. Ustregel je tudi tistim, ki sami niso imeli vprežne živine, za majhne njive pa so ga naprošali tudi pozneje, ko so že ropotali traktorji.

Nakladanje gnoja je bilo težaško delo in da je bila fura cenejša, je šla prosilka z njim na Grmače. Gnoj je bil zaradi splakovanja hlevov moker in mehak. »Baba je kar lezla not,« je pripovedoval oče, ko sta z vilami metala gnoj na *dero*. Verjetno je stopila na mehko podlago. Sama se ni mogla rešiti, oče jo je potegnill ven, a škornji so ostali v gnoju.

